

NASPROTSTVA MED RAZREDI SE VEČAJO

MANIFESTACIJE 1. MAJA SO JIH V VSEH KRAJIH SVETA ODLOČNO OČITOVALE

Masne aretacije v Italiji 1. maja znak, da delavsko gibanje tudi v nji ni zatrto

Tudi v Španiji so delavci praznovali svoj dan.— Manifestacije v ameriških in drugih mestih

Italija.—Prvi maj so "praznovali" pristaši mednarodnega delavskega gibanja in drugi romišljeniki borbe proti fašistični diktaturi s tem, da so bili vsi OSUMLJENCI poginani v ječe in koncentracijske kempe. Aretiranih je bilo okrog 7.000. Čemu? Ker Mussolini hoče, da bo Hitler za časa svojega bivanja v Italiji čimbolj zavarovan. Rim je bil prvega maja okinčan kot še nikdar izza rimljanov, ki so se vsa vrata odprla za prihod Hitlerja, a vlada se je vzlic temu bala prvomajskega "duha" in storila vse v svoji moči, da ga zadušijo. Papež se je že pred prvim majem umaknil iz večnega mesta, ker mu je bilo naročeno, da ga Hitler ne bo obiskal. Sveti oče je vsled tega odšel v svoj grad Gandolfo. V varnost Hitlerja je bilo prepovedano italijanskim poštnim oblastim prevzemati pakete, poslani po pošti, dokler ne preteče rok Hitlerjevega odhoda. To ni dobro znamenje za "zvestoba Italijanov Mussolinijevi Italiji". Vsi avtomobili, ki so bili v teh dneh namenjeni v Rim, so bili ustavljeni in potniki strogo preiskani če ni morda kdo izmed njih nepoklican "gost". Prvomajška "slavja" v Italiji so se vsa vrčila po navodilih Mussolinijevih bajonetov.

Nemčija.— Hitler je takoj v svojem prvem letu po prihodu v vlado proglasil prvi maj za državni praznik, da bi ubil pomen podtalnemu praznovanju prvega maja zatrtim socializmom in komunizmom. Po vsi Nemčiji so naciji letos spet obdržali nešteto zborovanj, oglašali svoje pridobitve za delavstvo (ki jih seveda nikjer ni) in klicali k lojalnosti. In masa — tako so poročali, jim je ploskala. Nikoli pa ne povedo, da nasprotniki režima niso prišli na njihove shode. Zmeraj poročajo tako, kakor da vsi Nemci volijo za Hitlerjevo listo in da vsi ploskajo nacijskim oratorjem. In da je že ves svet za fašizem.

Vzlic temu smo videli: New York.— Sijajna prvomajska proslava.

Chicago.— Isto, enako v Milwaukee, dasi so se v tem mestu, kakor v New Yorku, dogodili vsled neodkritosrčnosti ko-

munistov tu pa tam nesporezumi. V Chicagu so komunisti in socialisti korakali skupaj — dasi ne baš v smislu solidarnosti. V New Yorku sploh ne. Tudi v Milwaukeeju ne. Kajti socialisti so naučeni na prostovoljno disciplino, ne pa na komando zunanjih faktorjev. Vendar pa so bile manifestacije v New Yorku in v Chicagu letošnjega 1. maja večje kot kdaj prej. Znamenje, da je polje za graditev razredne zavesti med proletarsko maso čezdalej ugodnejše.

Čehoslovaiška.— Prvomajške manifestacije so se vršile v znamenju borbe med republiko in nacijskimi Nemci. Izkazalo pa se je v demonstracijah med češkimi Nemci samimi, da jih je tisoče, ki niso za Hitlerja in njegove agente. Spopade med njimi in naciji je udušila policija. Prvomajške demonstracije češkega in nemškega razrednega delavstva na Češkem so bile velikanske. Mnogokje je prišlo do spopadov.

Mehiko.— Delavstvo v glavnem mestu republike je paradiralo v prvomajski povorki v večjem številu kot kdaj prej. Prve čete paradnikov so bili delavci v "overallsih", toda s puškami na ramah, katere jim je posodila vlada. Namen te demonstracije je bil svetu pokazati, da so tudi mehiški delavci pripravljeni braniti svojo svobodo s krvjo.

Milwaukee.— Tu se je parada vršila pod pokroviteljstvom komunistične uprave. Glavna atrakcija so bile unije CIO. Unije AFL niso sodelovale. Tudi soc. stranka ne, ker ni hotela razdvojiti svojih sil na dva tabora. Deluje v obema za združitev in enotnost v delavskem političnem gibanju.

Poljska.— Socialistične manifestacije 1. maja so fizično napadli poljski nacionalisti in razglasili geslo, "boj proti socializmu je zaeno borba proti židom". V spopadih je bilo ranjenih stotine oseb in nekaj ubitih.

Zed. države.— V ameriških nestih se je vršilo letos več prvomajskih manifestacij kot kdaj poprej. Razen v par slu- (Nadaljevanje na 3. strani.)

DVE VELIKI NESREČI V PREGOVNIKIH

Koncem aprila sta se dogodili v premogovnikih dve veliki nesreči. V Grundyju, W. Va., je bilo v eksploziji ubitih 45 premogarjev, in v Pottsville, Pa., sedem. Eden izmed ubitih v slednje imenovanem kraju je bil oče trinajstih otrok. Rudniški nadzornik Harvey Harrison je dejal, da je bil premogovnik pregledan nekaj ur pred eksplozijo in proglasen za varnega. Na cliku so premogarji z rezevalno opremo, ki so po eksploziji iskali ubito tovaria.

KONFERENCA J. S. Z. IN PROSVETNE MATICE 1. MAJA V MILWAUKEEJU ZA VEČ AKTIVNOSTI MED NAMI

Dva zelo izčrpna referata. Prihodnja konferenca bo v Waukeganu. Kristina Podjavoršek spet tajnica konferenčne organizacije

Kaj je narobe — če je sploh kaj — z našo politično taktiko? V kolikor smo še v stanju pridobiti našo mladino za nadaljevanje naših aktivnosti? Ali moremo naše kulturno delo še kaj pospešiti? In pa naša tu rojena slovenska generacija, koliko smo v stanju storiti, da je ne dobi reakcija v tej krizi s svojimi demagogi popolnoma v področje?

To so bila nekatera izmed vprašanj, o katerih se je vršila na konferenci zastopnikov klubov JSZ, društev in drugih organizacij Prosvetne matice obširna razprava. Bila je res stvarna. Vsakdo, ki se je prijavil k razpravi, je govoril o predmetu.

Navzočih je bilo nad 50 zastopnikov in gostov iz vseh krajev delokroga te konferenčne organizacije, razen iz Sheboygana. Mnogi so želeli, da naj bo Sheboygan sedež prihodnje konference, toda obveljal je argument, da če se naselbina za naš pokret ne zanima niti v toliko, da bi poslala v Milwaukee vsaj enega zastopnika, ka-

ko moremo pričakovati, da bo prevzela odgovornost za aranžiranje naše konference, s katero v zvezi imamo zmerom prireditve, zato da se krijejo stroški!

Na glasovanje so šla vzlic temu vsa tri predlagana mesta: Sheboygan, Waukegan in Chicago. Za Sheboygan sta glasovala dva — kar je v teh okolščinah mnogo — izmed ostalih zastopnikov pa so bili za Chicago trije manj kakor za Waukegan. Torej bo prihodnja konferenca v jeseni to leto spet v Waukeganu. Bilo je sklenjeno, da se naj priprave zanj prično kake štiri mesece pred zborovanjem. Datum zanj določijo sporazumno organizacije Prosvetne matice v Waukeganu, klub št. 45 v Waukeganu, in pa tajnica Konference Kristina Podjavoršek.

Referati na milwauškem zborovanju so bili zelo dobri. S. Anton Garden je predložil fino analizo nove LaFolletteove taktike za ustanovitev politične (Nadaljevanje na 4. strani.)

Dunaj spet žalostno mesto

Nekdaj veseljaški Dunaj — mesto glasbe in rajanja, je danes mesto strahu pred aretacijami. Ljudje denuncirajo nacijskim oblastim drug drugega in policija udara v stanovanja, aretirajo in preiskuje. Val samomorov ni še ponehal. V zelo težkam položaju so na Dunaju židje, ker persekucije in napadi proti njim bolj in bolj naraščajo.

Mnogi socialisti, ki so morali prestat preganjanja pod prejšnjo klero-fašistično diktaturo, so zdaj znova vrženi v zapore, ali pa bili izgnani v "koncentracijske" tabore.

LA FOLLETTE GRADI NOVO STRANKO

Brata LaFollette sta se odločila ustanoviti svojo stranko v vseh Zed. državah. Dolej sta jo imela zgolj v Wisconsinu.

Ali bo to stranka ljudstva, ali dimastije diktatorjev? Mar bo ljudstvu v končno korist, ali v škodo?

PHILIP LaFOLLETTE

Ali so lafolletteovci pripravljeno dati v svoji novi stranki tudi delavcem kaj odločujoče besede, ali pa le križ (znak), ki so si ga določili za svoj embleme?

Kaj naj v tem slučaju stori zavedno delavstvo?

Ali so lafolletteovci res za demokracijo, ali le poskusna stranka za uvedbo fašizma ameriške sorte, to je, v ameriških razmerah?

Na ta vprašanja bodo odgovorili v prihodnji številki "Proletarca".

Nova izdajstva demokratičnih sil

Kitajska, Etiopija in Španija puščene na cedilu po volji Anglije, Amerike in Francije

Ko je v svet šinila vest, da sta se Velika Britanija in Francija domenile ustaviti pošiljanje municije Kitajski v njeni obrambni vojni proti Japonski, so mnogi osumili.

Socialisti nimajo vzroka za presenečenje. Anglija je želela, da naj se Japonka na Kitajskem izmoga, in z njo vred Kitajska. Isto željo je gojil ameriški imperializem. Enako francoski. V ta namen so pošiljale vse tri omenjene velesile Kitajski v pomoč — seveda za denar — municijo — ne zato, da pomagajo Kitajski, ampak da oslabe Japonsko.

Slednje se jim je posrečilo. Japonka se je v invaziji s svojo oboroženo silo na Kitajskem resnično precej izerpala. To je zaskrbelo posebno imperialiste v Angliji, na drugem mestu francoske imperialiste in prav tako ameriške, nekatere ameriške celo še veliko bolj.

Vse te tri sile so se v raznih pogodbah obvezale braniti Kitajsko in njene pristane. To je bilo potrebno radi Japonske, da ne bi postala toliko močna,

da bi res izrinila tuje interese iz ogromne Kitajske.

Tako so Kitajce te tri sile zaglagale z orožjem končno tudi na upanje.

Kar naenkrat pa se je zaočeno, da so začeli Kitajci zmagovati... Imperialisti v Angliji in Franciji nočejo take zmage na Kitajskem, ne v Španiji. Posebno še ne na Kitajskem. Kajti če zmaga Kitajska, kako hitro bi se utegnulo dogoditi, da si bi Kitajci začeli predstavljati: Nabili smo velesilo Japonko, ki je blizu, čemu se ne bi iznebili tudi ameriških, angleških in francoskih pijavk?

Zaradi te nevarnosti sta London in Pariz zaključila — nič več naše municije Kitajcem! Iz enakega vzroka je bila žrtvovana Mussoliniju Etiopija in prav radi sličnih razlogov je pustila "os London-Pariz" na cedilu špansko republiko.

A naša stvar vzlic temu napreduje, ker zastopa pravičnost in ljudstvo, ne pa kopicu bogatašev, ki diktirajo Londonu, Washingtonu in Parizu.

PROTIVOJNI KONGRES SKLICAN 28. MAJA V WASHINGTON, D. C.

Položaj je tak, da vojna v Evropi lahko vsak čas izbruhne. Oba nasprotujoča si tabora (Anglija in Francija zaveznički na eni in "os Rim-Berlin" na drugi) vodita na ameriškem kontinentu že dolgo živahno propagando vsaki za svojo stran. Posebno v Zed. državah, kajti kamor se nagne tako močna, bogata dežela, tam je zmaga. Ker pa imajo Zed. države v zadnji svetovni vojni silovito drage izkušnje, je že zdaj v teku močna kampanja

proti vstopu naše republike v vojno. Propagando proti vojni vodi posebno soc. stranka. Na njeno inicijativo je sklican na dne 28. maja v Washington, D. C., protivojni kongres, ki bo trajal tri dni. Na njemu bodo zastopane razne delavske in cerkvene organizacije, ki delujejo proti vojni. Komunisti so zdaj proti takim zborovanjem in ne bodo sodelovali, ker so se zavzeli za načelo vzajemne varnosti, ki pa v sedanjem sistemu ni izvedljivo.

JSZ PODVZELA NOVO KAMPANJO V POMOČ LOJALISTOM

Tajništvo JSZ je po navodilu eksekutive poslalo društvom in klubom apel sledeče vsebine:

Mednarodna zveza strokovnih unij apelira na nas, da naj pričnemo z novo kampanjo za gmotno pomoč republikanskemu delavstvu v Španiji. J. S. Z. se tej nalogi radevolje odziva, kajti vrši jo od začetka civilne vojne. Pomagali smo doslej, in treba je pomagati mu v bodoče.

Špansko delavstvo — tudi ako bo za enkrat do kraja premagano, ne bo za zmerom klonilo. Oni so uporniki in so to dokazali. Nikjer v moderni zgodovini ne dobite primere, koder bi delavstvo žrtvovalo v borbi za svobodo toliko, kakor v Španiji.

JSZ pošilja vse nabrane prispevke odboru ameriških unij (Trade Union Relief for Spain), ki jih nato nemudoma uporabi v nabrani namen. O tem smo že dostikrat poročali. Naj tu poudarimo: vse, kar prispevate, gre v namen, radi katerega prispevate.

V Španiji, in taboriščih v Franciji ter drugod je tisoče španskih sirot. Izgubili so roditelje v vojni a fašisti. Treba jih je vzdrževati vsak dan in zato tudi potrebujemo zanje dohodke vsak dan. V Španiji je tisoče vdov, tisoče pohabljenec, tisoče drugih potrebnih, ki so se žrtvovali za svobodo, za republiko in za vse druge človečanske pravice, ki so nam drage.

Ako morete, prispevajte znova v pomoč tem ljudem. Potrebni in vredni so jo.

Vsote pošljite na sledeči naslov: J. S. F., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Prispevke vseh objavlja "Proletarec". Bratsko, za J. S. Z., Charles Pogorelec.

V nedeljo 8. MAJA

konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v Slovenskem narodnem domu, St. Clair Ave. CLEVELAND, O. Zborovanje se prične ob 10. dop.

Ameriški "firerji" so za ustavo, toda za svojo!

V župan stavlki jeklarskih delavcev se je pojavil v obliki "uspeha" pri korporaciji Republic Steel njen ravnatelj Tom Girdler. "Zmagal bom," "pa naj stane kar hoče!" In je res zmagal. Na bojiščih pa ni ostal on, pač pa je ranjen in ubiti stavarji! Oblastnikom drugod je bilo zaradi "zamer" hudo in so obljubljali, da se to v njihovih področjih ne bo dogajalo.

Zmagoviti Tom Girdler je navdušil mnogo drugih za kandidat na diktatorska mesta. Med njimi naprimer je bil in

ne pomeni. On je bil izgnan iz mesta in njegovo ženo je nekdo udaril. Vrh tega je bilo z njim vred izgnanih kakih tri sto ljudi, ki niso izvršili drugega "zločina", kot da so ga spremljali. Thomas je seveda bojevnik in tira svoj boj za svobodo govora do skrajnosti — to je, do vseh mogočih legalnih instanc. Socialisti seveda niso edini, ki so zaznamovani.

Mnogi uredniki, ki so le takozvani opozicionalci političnih mašin, priznavajo, da je tu slučaj pazno preučili, kar nič

ra in zborovanja. Najbrže so med njimi taki, ki bi jo sami do skrajnosti zlorabljali, če bi bila oblast v njihovih rokah.

To je par slučajev nasilnosti proti ustavnim pravicam ljudi, ki se niso proti zakonom v ničemer pregrešili.

Se več jih bo, ako bo zvezna vlada s pomočjo kongresa v stanju uveljaviti cenzuro, kakršno reakcionarji v demokratiški stranki hočejo.

Torej se moramo bojevati za svobodo tiska kolikor in kjer najbolj mogoče.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor ..... Frank Zaitz.
Business Manager ..... Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager ..... Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

1301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Greenov atentat na U. M. W. of A.

'Nobena velika unija ni po vojni nazadovala toliko kot U. M. W. in nobena si ni pod NRA opomogla hitreje kakor unija premogarjev. V nobeni ni bilo proti njenemu predsedniku toliko boja kot ga je bilo proti predsedniku unije premogarjev John L. Lewisu.

Pred par leti je UMW spet postala mogočna organizacija, ena izmed najjačjih in najbogatejših unij v tej deželi. In John L. Lewis je spet njen neoporečen voditelj. V kampanji za Roosevelta in druge demokratske kandidate, katere je indorsirala, je pred dvema letoma potrošila kakega pol milijona dolarjev. CIO ima ves čas v uniji premogarjev najboljšo finančno in moralno oporo. Hrbtenica delavske nestransarske lige je v mnogih državah unija premogarjev. Premogariji so v svojih težkih bojih v prošlosti in poslednja leta izprevideli, kako težko je zmagati v industrialnih konfliktih, ako je politična oblast v službi trustjanov. Zato so za delavsko politično akcijo in jo vrše pod Lewisovim vodstvom tako, kakor on smatra, da je najbolje.

Eksekutiva Ameriške delavske federacije se je odločila to najjačjo oporo CIO streti s kakršnikoli sredstvom. Illinoisko unijo Progressive Miners je proglasila za narodno unijo (z delokrogom v vseh krajih v Zed. državah, kjer so premogovniki) in ji otvorila glavni urad v Chicagu. Poslala je organizatorje v kraje, kjer so premogariji organizirani v U. M. W., da napadajo J. Lewisa in vabijo rudarje v "progressivno" unijo, kjer jim ne bo treba plačevati toliko članarine, in vrh tega bo ostal denar lokalni uniji namesto da bi šel v Lewisov glavni urad, kot gre sedaj.

Nihče ni te kampanje proti U. M. W. bolj vesel kakor delodajalci. Tudi ako bi bil William Green od njih najet, ne bi mogel vršiti svojega boja proti "Lewisovi uniji" bolj zavratno in umazano kakor je njegov sedanji boj pod krinko, da ga vrši v obrambo Ameriške delavske federacije.

Green pravi, da je sovražnik fašizma. Toda to kar počne med premogariji, izvablja unijsko gibanje v položaj, v katerem pride, ko bo zmede dovolj, na pozorišče fašizem in vse unije, ne samo CIO, ampak tudi Greenove, bodo trpele. Zato je treba tej bratomorni borbi napraviti konec čimprej in v moči delavstva je, da to izvrši.

Obljube imperialistov brez vrednosti

Hitler je nedavno izjavil, da bo Nemčija spoštovala sedanje meje med njo in Francijo ter Italijo. Zagotovil je obe državi, da tretji rajh ne hrepeni po nikakih njunih ozemljih.

Ampak Hitlerjeve obljube so brez vrednosti. Sam je svoječasno tudi izjavil, da bo Nemčija spoštovala samostojnost Avstrije. Ob ugodnem momentu pa je udril vanjo z armado in jo proglasil za svoje deželo. Kancelerju Sušniku je z oboroženo silo preprečil volitve, v katerih se naj bi Avstrijci izrekli, ali so za pridruženje k Nemčiji, in odredil nato svoje "volitve", na katerih bo dobil tako večino kakršno on hoče. In seveda, dobil jo je.

Hitler je obljubil spoštovati meje tudi čehoslovaške republike, a v resnici spletkari v notranjih zadevah čehoslovaške s pomočjo svojih nacijev in nazadnjaške slovaške klerikalne stranke toliko, da postaja njeni neodvisnosti vsak dan bolj nevaren.

Prav tako brez vrednosti so Mussolinijeve obljube. Jamčil je ščititi neodvisnost Avstrije in njen klerofašizem z vso oboroženo silo Italije, a v kritičnem trenutku ni mignil za svoje prijatelje v vladi na Dunaju niti a prstom. Oba sta pripravljena obljubiti kar kdo hoče in potem kršiti obljube. Oba sanjata o moči in osvajanju.

"Diskreditirani" socializem

Nekateri pravijo, da je socializem "diskreditiran". To je zmotna trditev. Pravilno je trditi, da je diskreditirana nezrelost človeštva za socializem. In diskreditirani so tisti socialisti, ki so socialistično gibanje napačno vodili in mu škodovali. In posebno še komunisti, ki so skozi petnajst let storili vse v svoji moči za rušenje solidarnosti in podžigali bratomorni boj na vseh koncih in krajih. Fašizma v Italiji in Nemčiji bi bržkone ne bilo, ako bi komunisti ne podžigali kaosu v delavskem gibanju in smešili ter onemogočili zdravo funkcioniranje demokracije.

Nekaj so se le naučili!

Mussolini, Hitler, Roosevelt, Vargas, Franco, Daladier, Chamberlain itd. "so za ljudstvo" in vsi govore o socialnih reformah. Nekaj so se od socialistov torej naučili tudi diktatorji, demokratični predsedniki in premierji kapitalističnih demokracij. Ako bi socialistične nauke tudi izvajali, pa bi bilo dobro za narode.

Mussolini je osušil v Italiji na stroške države nekaj močvirja in naselil nanj par tisoč družin za obdelovanje polja. Vse kapitalistično časopisje ga slavi radi tega — kot da je baš le fašistični diktator sposoben ustvarjati. V Zed. državah so spremenjene ogromne pušave in velika močvirja v najrodovitnejša polja brez diktatorja, zato si tu nihče ne dela reklame na stroške drugih. Vrh tega se v tej deželi delavce plačuje tudi za taka dela. V Italiji in Nemčiji dobe le nekaj hrane in kak dajm ali dva plače na dan.

POSLEDICA PRETEPA NA NACIJSKEM SHODU

V prejšnji številki Proletarca je bil na prvi strani članek o aktivnostih nemških nacijev v Zed. državah in o drugih organizacijah, ki se v agitaciji za takozvane svoje programe poslužujejo nasilnih dejanj. Na vrhu slike je nekaj članov Ameriške legije, ki so se stekli na nacijskem shodu z nacijskimi reditelji in bili vrženi iz dvorane. Dogodilo se je že mnogo sličnih pretepev in marširajo so s shoda ali parade odpeljali v bolnišnico.

Konvencija soc. stranke v Kenoshi resno izvršila svojo težko nalogo

Poroča Anton Garden

Kot je Proletarec zadnji teden omenil, je bilo na prošli konvencija socialistične stranke v Kenoshi več optimizma, kot pa bi se ga človek upal pričakovati v teh časih kaosa, krize in frakcijskih sporov.

Izmed 7-mih konvencij stranke, ki sem se jih udeležil, je bila prošla ena najboljših. Frakcijskih bojov ni bilo, kakor na prejšnjih treh, in tudi frakcijskega razpoloženja ne razen med newyorško delegacijo, ki je prišla v Kenosho s posebnim ozadjem. Wisconsinška delegacija se ni držala tako rezervirano kakor na primer na clevelandski lanski izredni konvenciji, pač pa je kazala živo zanimanje za stranko.

Lahko se reče, da je šel radi dolgih in težkih notranjih bojov skoraj vsak delegat precej pesimističen na to konvencijo, odšel pa je iz Kenoshe optimističen. Izjema je mogoče del newyorške delegacije, ki ni dobila proste roke za vstop v ameriško (newyorško) delavsko stranko.

Toda kljub temu, da se je delegacija vrnila s te konvencije bolj secemtirana kakor pa s prejšnjih treh ali štirih, to ne pomeni, da je stranka popolnoma ozdravila. Je pa na poti okrevanja, kar je vse kar more človek pričakovati od bolnika po dolgi bolezni. Izjema je New York, kjer med sodruzi še vedno obstoje precej napete difference, in to največ radi delavske stranke. Toda to krizo bo morala preboleti tudi newyorška sekcija: čimprej tem bolj.

Globokih načelnih in taktičnih diferenc na tej konvenciji ni bilo, kakor na primer na konvencijah od leta 1932. To je lahko čutil vsak delegat ali opazovalec. To je bilo razvidno tudi v par slučajih, ko je kot posledica dolge bolezni skušal udariti na dan frakcijski duh, toda ga je zamorila stvarna debata, da je takoj izpuhtel in se končno sam sebi smejal. Eden teh slučajev je bil, ko je bilo na dnevnem redu vprašanje velikosti eksekutive, drugi pa pri volitvah konvencijskega predsednika zadnji dan zborovanja.

V prvem slučaju ga je povzročila wisconsinška delegacija, ki je skušala znižati število članov eksekutive s petnajst na devet in potem na enajst, toda je obakrat pogorela. Končno je bil skoraj soglasno sprejet kompromisni predlog (podpisana) za trinajst članov, uključivši predsednika eksekutive in zastopnika Mladinske socialistične lige. In kakor v tem slučaju, se je majhna napetost in konfuzija takoj polegla tudi v soboto zjutraj pri volitvah konvencijskega predsednika. Kandidirala sta milwauski župan Hoan in Maynard Krue-

ger. Zmagal je Hoan najprvo z dvema in pri drugem glasovanju s štirimi glasovi večine; Krueger pa je bil soglasno izvolje za podpredsednika.

To je bila vsa frakcijska napetost, ki pa je takoj izpuhtela. Pri volitvah eksekutive ni bilo nobene, kakor na primer zadnja leta, čeprav tudi sedaj ni bilo brez kontestov.

Da je bila konvencija na splošno harmonična, sta odgovorna dva faktorja. Prvi je, da med delegati ni bilo globokih načelnih in taktičnih diferenc, drugi pa zavest, da je socialistična stranka, šibka kakor je, danes edina delavska sila v Ameriki s konstruktivnim, revolucionarnim in jasnim programom. Med tem ko komunisti sejejo med delavstvom konfuzijo, anarhijo in razdor (prejšnje čase so delali le razkol), ter ga s svojo vojno propagando pod krinko "kolektivne zaščite" in prilagoditvi demokratski stranki silijo v tabor reakcije, socialistična stranka polagoma zopet prodira med delavstvom s svojimi načeli in programom.

S svojim antivojnim programom (ta program ni pacifizem, kakor nekateri zmotno smatrajo, ker socialistična stranka ni proti vsaki vojni in ne proti orožju, marveč le proti imperialistični vojni, kar je vsaka vojna pod kapitalizmom in s svojo opozicijo proti Rooseveltovemu oboroževalnemu načrtu je že široko prodira med delavskimi masami in liberalnimi krogi ter se tako hočeš nočeš postavila na čelo temu gibanju, ki se kristalizira okrog splošnega antivojnega odbora — Committee to Keep America Out of War.

Razume se, da se je konvencija izrekla za sodelovanje s tem odborom in indorsirala protivojni kongres, ki bo v Washingtonu zadnje dni maja.

Navažnejša resolucija se je tikala prav tega vprašanja, vprašanja vojne. Konvencija jo je sprejela soglasno in z velikim navdušenjem. (Zadnji teden je bila priobčena v "Socialist Call-u", upam, da jo prinese tudi Proletarec, bodisi v prevodu ali originalu.) V njej je stranka začetla svoje zgodovinsko stališče napram imperialističnim vojnem, napram kapitalizmu in njegovemu izrodu: fašizmu ter akcijski program.

Ponovno se je izrekla za delavsko stranko in instruirala vse člane in funkcionarje, naj aktivno delujejo v vseh delavskih organizacijah za njeno ustanovitev. Resolucija o Delavski nestransarski ligi smatra to gibanje za progressivno, toda služiti mora, ne kot peto kolo kapitalističnim strankam, predvsem demokratski, za kar predvsem delujejo komunisti,

zacijskim problemom, to je ojačanju stranke in razširjenju "Socialist Calla" in drugih stranknih publikacij. Zaključila je, da mora biti vsak član stranke naročnik njenega glasila "Socialist Call" — v primeru federacij naročnik njihovega glasila (pri JSZ na Proletarca). Sprejela je tudi načrt kampanje za pet tisoč novih članov v tem letu in podvojitev naročnikov oziroma čitateljev "Calla" in revije "Socialist Review". Vse člane je instruirala, naj rekrutirajo nove člane v unijah in drugih delavskih ali mirovniških organizacijah, kjer so aktivni, in širijo socialistični tisk.

Na apel gl. tajnika Royja Burta, ki je poročal o težkem stanju glavnega urada radi slabih financ, in na priporočilo organizatoričnega odbora, da se v teku enega meseca zbere pet tisoč dolarjev za plačanje nujnih dolgov in za organizacijsko delo, se je konvencija sijajno odzvala. Delegacija vsake države si je prostovoljno določila svojo državno kvoto, in sicer v skupnem znesku \$4365. (Za klub št. 1 JSZ sem obljubil \$25 in upam, da ne bom linčan.) Na račun kvot so delegacije takoj prispevali okrog \$400, ostalo pa obljubili zbrati v teku 30 dni z izjemo Wisconsin, ki si je podaljšal termin na eno leto, v katerem času bo prispeval tisoč dolarjev — \$300 v dveh mesecih in \$700 potem. Enako kvoto si je določila newyorška delegacija, ki je prispevala \$190 takoj, ostalo pa je obljubila v dveh mesecih. Naj omenim, da so delegacije prišli na konvencijo na svoje stroške — od prvega do zadnjega.

Za predsednika stranke je bil izvoljen Norman Thomas, za podpredsednika John Fisher iz Gillespieja, rudar po poklicu, v eksekutivu pa: Devere Allen (Conn.), Roy Reuther (Mich.), Maynard Krueger (Ill.), Harry Laidler (N. Y.), David H. H. Felix (Pa.), Ward Rodgers (Ark.), Paul Porter (Wis.), Travers Clement (Calif.), Frank McAllister (Fla.), Max Raskin (Wis.), Gus Tyler (N. Y.) in Al Hamilton (Y. P. S. L.). Namestniki pa so: Gerry Allard (Ill.), Leo Morgan (O.), Ben Fisher (Mich.), Sam Baron (N. Y.) in Harry Miller (Wis.).

To je v jedru slika te konvencije stranke, katera je bila zadnja leta bičana do krvi od znotraj in od zunaj radi večjih načelnih in taktičnih diferenc, ki hočeš nočeš rode tudi osebne antipatije in delajo boj še toliko neznosnejši. Toda kakor pravi pregovor, čas je najboljši celilnik ran. Zadnja konvencija je bila znamenje in tudi dokaz, da je stranka prebolela svojo dolgo in hudo bolezen.

To seveda ne pomeni, da bodo med socialisti izginile difference o taktičnih in tudi načelnih vprašanjih. Te so bile vedno in tudi bodo, ker gre za važna socialistična vprašanja. Te difference pa postanejo kvarne in lahko tudi usodne, ako se nalezajo frakcijskega duha, frakcijske bolezni, ki je kuga na telesu vsake organizacije. To stališče sem zastopal na zadnji konvenciji in zaslužil ime — "velikega kompromisnika".

Kot pravi Thomas, je konvencija sprejela velik program, toda stranka — sleherni sodrug in sodružica po svoji moči — ga mora spremeniti v mero in kri. Dati mu moramo življenje: graditi stranko vseh tlačnih in zatiranih, širiti njeno časopisje in tiskovine in oznanjati njen program proletarske emancipacije in socialne revolucije.

Nobena delavska stranka ne bo tega delala, ker bo po svojem ustroju le stranka socialnih reform in pribežališče ljudi — politikov — z visokimi osebnimi ambicijami. Delavska stranka, kadar pride do nje, bo progressivna in protikapitalistična le toliko, kolikor bo v njej prevladoval socialistični duh in kolikor bodo v njej nastopali kot skupina iskreni socialisti, katerim ne bodo mar politične službe radi služb samih, marveč katerim bo pri sreči socialna revolucija: preobrat iz kapitalizma, mizerije, bede in krivdnosti v družbo socializma, blagostanja, pravičnosti kulture in miru.

Sodruzi, naprej za lepšo bodočnost!
Naprej za socializem!

KARDINAL INNITZER SE ZMEROM NAVDUŠEN ZA HITLERJA

Dokler je bila Avstrija pod klerofašizmom, je bil znani "agilni" dunajski kardinal Innitzer navdušen pristaša pokojnega Dollfussa in potem dikta-

torja Sušnika. O Hitlerju je dejal, da v Nemčiji zatira katoliško cerkev, zato katoliška Avstrija ne sme biti zanj. Ko pa je Hitler vzel, je bil kardinal Innitzer kot prvak katoliške cerkve v Avstriji med prvimi, ki je obljubil zvestobo svojemu novemu firerju. Gornja kardinalova slika je bila sneta ko je glasoval "ja" o vprašanju pridruženja Avstrije k tretjemu rajhu. Svojim ovčicam in škofom je bil naročil, da naj store isto in so res glasovali po njegovem navodilu. Iz Rima se vedno prihajajo vesti, da so s tem kardinalom pri sveti stolici zelo nezadovoljni, ker ni v kritični uri pokazal nobene hrbtenice nego postal navaden klečepalac.

Katoliška cerkev bo v Avstriji pod Hitlerjem veliko izgubila, pred vsem ves svoj politični vpliv. Mladino bo morala prepustiti nacijskim organizacijam. Njeni časopisi smejo pisati le po navodilih Hitlerjevega ministra propagande. Tuji dohodkov ne bo za cerkev več toliko kot jih je imela pod prejšnjo vlado. Naravno, da jim v Vatikanu ni to prav nič všeč.

Agrikultura dežela

V Jugoslaviji se preživlja 11,500,000 s kmetijstvom in le okoli tri in pol milijona ostalih prebivalcev v industriji in v drugih poklicih, dasi ima Jugoslavija vse pogoje, da se razvije v prvovrstno industrijno državo.

KARDINAL INNITZER

VALERIJAN PIDMOGYLNYJ:

"MESTO" ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Levko je nehal jesti in si je obrisal roke v papirnati prtič.

— Zdaj bi šel rad še v kino, je dejal. Rad gledam, kako skačejo ljudje. Pomisli, na kak način si ljudje kruh služijo. Morda pojdeva skupaj?

— Ne, imam delo! je dejal Stepan.

Na cesti sta se krepko poljubila. Stepan je bil ganjen.

— Piši, Levko, iz svoje Hersonščyne! je dejal Stepan.

— Zdi se mi, da ne bo o čem pisati, je odgovoril Levko. To prepuščam vam, književnikom, vi pišite! A mi bomo kedaj to čitali.

XIV.

Vzmemirljivo sušlja jeseni v stepi koruza s svojim suhim listjem. Vsa polja so polna samih ravnih rumenih stebel in kakor da bi se nekdo prikradel mednje in razgrinjal njihovo višee listje. V jeseni razsipava ob stezah pleval svoje seme; visok, zaraščen, neokreten osat, lapuh, regrat ter divja trta. V jeseni so rastline neokretne, ker izgubljajo zelenje. V jeseni se pode urni, zahrbtni vetrovi. Zašume in nestanejo. Jarki v stepi se pogrežajo v globine in razkrivajo svoje glinasto drobno. Na dnu se kopiči suh plevel, kače, mušice in milijon kuščarjev. Brezštevila je poti in stez v stepi. Križajo se, krivuljaste so in vijugaste kakor upognjena kolena. Kakor da bi jih ne do nalašč vrezal v stepe, da lahko blodiš in hodiš brez konca in kraja. In poželiš si iti v stepe. Poželiš stopiti na stransko stezico. Kam pelje? Počasi hodiš po stepi in čudno ti je, ko dosežeš kraj, v katerega si se namenil. Pota so brežuljkava, zakrivajo človeka, a stezice se vijajo po gričih in holmih, ali pa se zaganjajo kar preko njiv. In pod nogami poka suh osat.

Stepan je hipoma obstal. Kolikor se je zavedal, je bil zdaj v Pavlinski ulici. Morda je hodil že pol ure, odkar se je poslovil od Levka na pragu Narodne kuhinje. Hodil je zamišljeno, radostno opojen od nedoumljivega poka, ki obvlada človeka v trenutkih po prestanih skrbih in razočaranj. Zavedel se je, da bo tvegati nekaj, kar se bo ta hip zgodilo, nekaj nenadomestljivega, kar je že zdavnaj slutil, pa je do zdaj udušeno ležalo v duši. Slutnja sproščena je bila v njem in spomini, ki so se nenehoma prikazovali, so ga vračali vedno bolj nazaj v otroška leta, v nepozabno dobo svojega prvega spoznanja sveta. Hodil je po čarobni stezi minulega, ves prevzet je iskal izvirke nekdanjih pomladi — sredi mesta je sanjal o topli jeseni daljne stepe.

Pogledal je na uro. Četrta na devet. Še ni prekasno. Lahko jo bo videl! In kaj mu mari čas. Mora jo videti!

Obrnil se je in pospešil korak z isto naglico kakor je storil svoj naklep. Naklep pa je bil že zdavnaj določen, jasen, bil je zaznamovan v brazgotinah srca.

Vrnil se bo v stepe.

In ta divja, nagla misel ga ni prestrašila. Niti se ji ni čudil. Rodila se je nenadoma, bila je svetla, očarljiva, polna vzemirljive radosti, moči in upanja. Vrnil se bo na deželo! V stepe. Nazaj k zemlji!

Za vedno bo zapustil to mesto, ki je tuje njegovi duši, ta kamen in te blodne noči. Odgovoril se bo za vedno teh krutih pohajkovanj mestnega življenja, teh strupenih sanj, ki preže nate nad glasnimi pločniki, teh zadušljivih zanosov, ki razjedajo dušo v ozkih sobah, odvrge bo te blazne želje, ki razžarevajo domišljijo, stisnjeno v bleščavo tega mesta. In vrnil se bo na mirna sončna prostranstva polj, vrnil nazaj k zapuščenim svobodi in živeli bo kakor rase trava, dozoreval kakor sad.

Zvonec električne ga je zadržal. Veselo si je mislil:

— Jutri te ne bom nič več slišal.

Ta poldrugo leto se nabirajoča bolečina, to daveče zadovoljstvo, vsa ta grenkoba vsakdanjih želja in onemoglost sanj, ki jih je v mestu preživel, vse to se je zdaj prevračalo v prijetno utrujenost, v šemečno željo po umirjenosti. In že se je videl, kaj bo jutri: ne bo

kmetski agitator niti ne delavec, ne bo učitelj niti ne zadrugar, ampak postal bo skromen poljedelec, eden tisočerih onih sivih bitij na stepi, ki vodijo pljug po zemlji. O vlažno jutro! O krasota prvega sončnega žarka! O čudoviti blesk jutranje rose! Blagoslovljen čas, ko nastaja svetloba življenju! Pritajen, mogočen duh minulega se je dvignil v njem, duh vekov, duh, ki spi v duši in se prebujajo v trenutkih razgibanja, ta težko izvojevani pa vendar ne ukrotljivi glas, ki šepeče bajke o izgubljenem rajju, ki poje pesem prirode.

Toda to ni bilo vzrok za njegovo največjo skrb. Našel bo nekoga, ki bo prevzel njegovo stanovanje in kupil pohištvo. Zaman se bodo trudili, če bi ga hoteli pregovoriti! Jutri zvečer bo odpotoval z vlakom na jug. Izstopil bo kjerkoli. To ni važno. O tem ni vredno misliti. Toda ... sam se ne bo odpeljal!

Ta misel ga je tako ganila, da ga je davilo v grču. Nekaj brezmejnega je bilo v tem naglem vzemirjenju odvržene, daveče ljubezni. Iz drobne, napol ugasle iskric v pepelu je vzplamtel mogočen plamen, kakor da bi se zdaj hotel maščevati za prejšnje ugašanje in ga je vsega obžaril z novim zanosom. Svetla tako svobodna in radostna pot je bila pred pred njim in tiho bosta šla ...

— Nadijka, Nadijsja! je šepetal.

Zdaj se je zavedal, da je v njegovi duši živele vedno le ona sama, kakor klic zvona iz daljave, da je vedno le ona sama s svojo bitnostjo vzbujala njegovo vzemirjenje, se mu prikazovala v sanjah in da je vse do tega trenutka ni spoznal; zavedal se je, da je v vseh ženskih ljubih le njo, da je v nji ljubil nekaj brezmejno daljnega, nek nezapopadljiv spomin, ki se je dvigal kakor komaj občuten žarek izza gore zavesti. Spoznal je zdaj, da je ni nikoli pozabil, da jo je ves čas iskal v nedrjih tega mesta in prav Nadijka je bil ta plamen, ki ga je gnal nazaj na stepe. V tem povratku k nji se je našel samega sebe. Ko se je ta hip vrnil k nji, je doživljal ono, kar je umrlo, ono, kar je nestalo zaradi njegovih slabosti, njegovih napak, ono kar je v svoji zaslepljenosti uničil.

Nadijka! Prelepo dekle! Plavalasa rusalka večernih polj. Na njegov klic se je odzvala s tihim drhtenjem v njegovem telesu, prihajala je od tam, ker ga je pričakovala žalostna in obupana. Kakor da jo vidi v pridu, kako se je ozrla vanj potem, ko je uslišala njegovo prošnjo, videl je njene oči, ki so zagorele v tem srečnem naklepu in njena roka se je dvignila k njegovemu čelu. Odpuščala je! Ali je mogoče, da bi se to drugače končalo? Nadijka pojde! To se ne da spremeniti. V cvetočih dolinah, ki ju pričakujejo bo gledal neprestano v njene oči, kjer bo videl ves svet in vse življenje, držal jo bo za roko v radostni ponižnosti in v svoji dlani bo občutil vso nepopisno gorkost njenega telesa, h kateremu se ne bo nikdar več približal. Ponoči bo čuval njene sanje, prelepe sanje uspane lepote in jih bo razumel kakor človeške besede. In pil bo, vsak hip bo pil sladk strup njenega bitja in v smrti omotici počasi umiral ob njenih nogah. Prav mu je! Njeno vstajenje v njegovem srcu ob zvokih vabljivega petja s stepe se je prelivalo v en sam zanos slastne pokore, zanos k neizmernemu suženstvu, v katerem je zaslutil vso radost obnavljanja.

Na vogalu Vladimirske ulice je ves potr obstal. Ali ni pozabil njihovega ... se pravi njenega naslova? Ne. Andrijevska 88, 6. Ime ulice in hišna številka se mu je naglo zavrtala v spomin, čeprav je naslov enkrat samkrat slišal. Čudno se mu je zdelo le to, da je tako blizu in da je tjakaj tako lahko priti. Tem boljše. Pa je pripravljen prepotovati puščavo in gladu in žeji, bloditi skozi podzemeljske rove, iti skozi vsemogoče nevarnosti ... Za Nadijko bi vse premagal!

— Andrijevska ... Andrijevska ... si je govoril.

Pri tem pa se je spomnil vijugaste, razbite ulice svojega nekdanjega pota s Podola k šoli. Vztrepetal je: Na tej cesti, kjer jo je izgubil, jo bo tudi našel.

— Kako je to čudno ... kako čudno, si je mislil.

(Dalje prihodnjič.)

MUSSOLINI V "IMPERATORJEVI" POZI

V Rimu so imeli te dni veliko reč. Hitler je bil tam na svečanem obisku, da z dučujem je bolj namazeta os Rim-Berlin. Priprave za slovesen sprejem nemškega firerja so stale italijansko ljudstvo par milijonov dolarjev.

IZ NAŠE ZGODOVINE

Pogled v postanek našega gibanja

(Sledeči spis je Frank Petrich, ki je imel v JSZ in pri "Proletarcu" razne odgovorne službe, priredil pred dvajsetimi leti. Ker vsebuje važne podatke in razglabljanja, je vreden nove objave.)

Če se človek spomni nazaj na l. 1900 in dalje, nastane v njegovi duši čudno razpoloženje, kakor če bi se domislil, da je bil nekoč na smrt bolan, pa je po dolgem bolehanju okreval.

Tiste čase je bilo za ljudi, ki so ljubili temo in nevednost, sedem rodovitnih let. Glavno besedo v javnem življenju so imeli ljudje, ki so se sukali okoli cerkva in farovžev. Kdor je imel v žepu pet srebrnih dolarjev, jih je v žepu premešal in z njimi zarožljal, če je stal pri bari ali na cestnem voglu, je bil veljak. Kdor ni poznal te čednosti, ni imel veljave.

V Jolietu, kjer je bil glavni stan — in lahko bi rekli fabrična teh čednosti — so že dalj časa pred napeli tako glasne strune gospodstva, kakor da se pripravljajo na kronanje slovenskega papeža, ki bo konkrural Rimu; kajti rimski papež je bil napram tedanjemu fajmostru Šušteršiču in njegovima sekundantima Kranjcu in Clevelandskemu duhovniku Kržeću, kakor cent napram zlatemu cekinu.

"Amerikanski Slovenec", uradno glasilo katoliških Slovencev, je imel v vseh rečeh glavno besedo. Duševnih puntarjev ki bi kaj šteli, takrat ni bilo, ker ni bilo nobenih sredstev za to, da bi se kje sešli in spoznali. Semtertje so se oglašali v dopisih v "Glasu Narodna", ki je veljal takrat za nekakšno liberalno glasilo — sam se je imenoval glasilo slovenskih delavcev v Ameriki — in so iskali medsebojnih stikov; to je bilo vse. Čestokrat so ti dopisniki pridjali svojim dopisom nalašč svoj naslov, da je bilo mogoče potem stopiti v medsebojno zvezo z dopisovanjem. Na ta način se je začelo posvetovanje, kako bi začeli akcijo, ki naj bi rodila obstoječemu nazadnjaštvu odpor. Toda to so bile težke reči, kajti cerkveni in farovski ljudje so imeli vse v rokah. Podporne jednote, ki so delavcem v Ameriki živa potreba, so imele, oziroma je imela, glavni sedež v Jolietu, kar je bilo pa navidez odepjenega na pr. Jugoslov. kat. jednota je bilo pod tajniškim vplivom. Vsled tega je bilo za socialiste in napredne ljudi to vprašanje jako važno. Spominjam se kako smo razpravljali v "G. N." o konferenci, na kateri bi izdelali načrt za novo svobodomisleno podporno jednoto. To je bilo leta 1900. Ali čas še ni bil zrel za to, največ seveda zato, ker ni bilo gmotnih sredstev za pokritje stroškov za odposlance in korespondenco.

Leta 1901 meseca januarja

vedno na sledu in so mu vse načrte pravočasno preprečili.

Med tem časom, ko so slovenski socialisti imeli te boje, so pa že tudi Hrvatje, Srbi, Bolgari in Macedonci razvili nekaj socialističnih postojank. Močno postojanko so imeli Hrvatje že leta 1903 v Allegheny, Pa., leta 1907 pa se je v Chicagu ustanovil močan klub, ki je v jeseni istega leta začel izdati tednik "Radnička Straža", katera je odslej skrbela, da se socialistično gibanje med Hrvatimi in Srbi razvije in pojačuje.

Na I. zboru JSZ 1910 je bil storjen sklep, da se zveza pridruži oficijelno s svojim tajništvom Socialistični stranki, in sicer takoj z novim letom 1911, dotlej se pa poskrbi, da bodo nje klubi pripravljivi za sprejem. Z novim letom je štela zveza 35 aktivnih klubov, ki so potem, spojeni v skupni stranki kaj hitro rastle z vsakim mesecem, tako da je bilo koncem leta 1911 že 58 aktivnih klubov, koncem leta 1912 81, koncem 1913 104, in l. 1914 119. V teku štirih let je bilo organiziranih 116 klubov, od katerih je pa vsled fluktuacije delavcev odpadlo 33.

Leta 1912 o Božiču se je vršil drugi zbor v Milwaukeeju, in iz tajniškega poročila je razvidno, da je zveza v istem letu podvela velikansko akcijo, ki je povabila na agitacijsko potovanje sodr. Etbina Kristana iz starega kraja. Sodr. Kristan je obdržal nad 42 shodov in vzbudil med jugosl. delavci v Ameriki velikansko zanimanje za socialistično gibanje. Promet tega podvzeta je segal preko \$2,000.

Od kongresa dalje se je razpuščala korporacija stare zadružne tiskarne, ki je bila takorekoč coklja našemu gibanju, zato ker ni bilo za tako podjetje na roki dovolj gmo-

nih sredstev. Nato se je pričelo zbirati zato potreben fond, v katerem je bilo do poletja 1915 že nad \$4,000. Odbor je tedaj iskal — vsled temeljnih vzrokov, ki leže v gospodarski konkurenci — sporazuma z gl. odborom SNPJ, za skupno tiskarno. Poleg tega je eksekutiva JSZ sprejela načrt za Jugoslovansko akademijo, ki bi bila, ako bi se uredila, v kulturnem oziru za jugoslovansko ljudstvo v Ameriki eno največjih kulturnih podvzej.

Ne da se tajiti, da je socialistična misel danes prodira že v vse kraje širne Amerike, kjer žive jugoslovanski delavci. Preboleli smo vse začetne krize in sovražni se je moral umakniti. Niti najzadnji poizkus ob izbruhu evropske vojne, od strani postil burzvajije, da oživi v jugosl. ljudstvu v Ameriki nekakšno narodno koalicijo, ki je bila spočeta v burzvajini ideologiji v starem kraju, da omalovaži socialistično gibanje tukaj, se ni posrečil. Vse to pomeni, da se socialistično mišljenje v jugosl. narodih v Ameriki vse močneje in močneje nagiba na našo stran; da so časi skrajne teme, ki je vladala pred desetletji, minili. Pomeni pa tudi to, da slovenski socialisti v Ameriki niso tako zanič, kakor so jih slikali in jih še slikajo naši nasprotniki. Eno najjačjih sredstev, ki so se jih posluževali slovenski socialisti v boju v tej dobi, je bil "Proletarac". Čisto lahko se reče, da so bili vsi zmagoviti boji dobljeni s tem listom.

Frank Petrich.

Ali je vaš klub zastopan v seznamu priredb? Potrebno in koristno je, da se vsak klub potruži imeti bodisi predstavo, shod in veselico, ali prireditve v varjetim sporedom, ali pa samo zabavo v prid delavskega gibanja.

MANIFESTACIJE 1. MAJA SO RAZREDNA NASPROTSTVA ODLOČNO OČITOVALE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

čajih so bile vse mirno izvršene.

Avstrija. — Po porazu avstrijske republike, ki jo je zadušil pokojni klerikalni kancler Dollfus, so se vršile prvomajske manifestacije le demonstrativno. Zdjaj, ko je na vrhuncu Avstrije Hitlerjev teror, pa so bile tudi take demonstracije onemogočene. Toda vršile so se podtalno. Delavske gibanje v taki deželi se nikoli ne umakne.

Nemčija. — Vsa Nemčija je praznovala "prvi" maj, kajti to je zdaj v tretjem rajhu "zapovedan" praznik, zato da se mu vzame razredni značaj. Kapitalizem ve, kako izrabiti fašistično diktaturo v svoje privatne namene.

Rusija. — Glavna prvomajska manifestacija v sovjetski Uniji se je vršila v Moskvi, v znamenju demonstriranja ruske moderne vojne sile. Ves dan je deževalo, vzlic temu je poleg raznih armadnih oddelkov manifestiralo okrog milijon delavcev in delavk.

Nemčija. — Hitler je prvega maja naslovil nemškemu delavstvu poslanico, v kateri ga prepričuje, kako je izboljšal položaj in odpravil "brezposelnost". Ob enem je spet storil svojo staro zavezo miru. Ugovarjati mu javno v Nemčiji kajpada nihče ne sme. "Nemčija si pomaga," je dejal, "in kdor pomaga si sam Bog mu pomaga". Naivni ljudje so mu ploskali. Drugače v Nemčiji 1. maja ni bilo nepriliko.

Avstrija. — Prvomajska slava v Avstriji so bila uradno in psihološko mrtvaške oblike. Delavska slava so bila vsled terorja opuščena.

Chicago. — V prvomajski demonstraciji delavcev so člani katoliških propagandističnih organizacij delili mimostojnim množicam letake proti "komunizmu". Pometani so bili proč. Bolj učinkovito je delovala vest, da je korakal na čelu prvomajske parade v Chicagu mlad zameorec in tik njega lepo

belopoltno dekle. Morda bodo komunisti sčasoma zameorec prav tako zatajevali, kakor vsa druga svoja pogiativna načela, na katera so prisegali v letih 1917-1927. In potem bolj omiljeno še nekaj let povrhu.

Španija. — Španske lojalistične čete so praznovale prvi maj v brozgi v trenjih in v spopadih s fašisti. V mestih lojalistične Španije so se vršile velike demonstracije proti generalu Francu, Hitlerju in Mussolinju.

Argentina. — Predsednik republike Getulio Vargas je dal prvega maja delavcem v Argentini eno veliko koncesijo: udal se je njihovih zahtev za zakonito določitev minimalne plače. Bilo je tudi nekaj izgredov, kajti delavske gibanje v tej republiki je jako močno.

Francija. — Prvomajsko slavo je bilo sijajno. Fašisti, ki so ga hoteli motiti so bili odgnani.

Anglija. — V tej državi — tako poročajo kapitalistični listi, še nikoli ni bilo tako velikih prvomajskih demonstracij, kakor letos. Napadli so jih tu in tam fašisti, kajpada brez uspeha. Prvomajske demonstracije v Angliji so bile v področju delavske stranke in glavni govornik je bil Herbert Morrison, voditelj delavske večine v zbornici londonske mestne uprave.

Grška. — Premier - diktator John Metaxas je sklical svoje prvomajsko "slavje" in apeliral na delavce in delodajalce za spravo in na delo v smislu, da se bo obojim dobro godilo. Resnične delavske manifestacije na Grškem niso dovoljene, ne na 1. maja, ne na kak drug dan.

Vsepopvod po svetu je imel letošnji prvomajski dan mogočnejši manifestacijski značaj delavskega razreda ko kdaj poprej. To so potrdile tudi vesti v kapitalističnih listih.

Proti Italiji najbrže?

V Splitu so dne 30. marca spustili v morje prvo v Jugoslaviji zgrajeno torpedovko,

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

Važno vprašanje

Bridgeport, O. — V Proletarcu z dne 20. aprila piše Fr. Zaitz o raznih problemih našega gibanja in citira mnenja o njih, kot so mu jih sporočili Frank Polboy in nekateri drugi sodrugji.

Spomnim se dobro konvencije soc. stranke l. 1936, na kateri je prišlo s staro gardo do odločilnega razkola. Prav tako se dobro spominjam zadnjega rednega zbora JSZ v Chicagu, na katerem smo potrdili od soc. konvencije storjene korake proti stari gardi in bili zelo militantno orientirani.

Spomnim se prizora s konvencije v Clevelandu, kjer je Waldman argumentiral, da bo stari gardi storjena velika krivica — a je nato poudaril — ne stari gardi, ampak socialistični stranki. Mislil sem že, da se bodo sprazumeli v korist naše stranke, a so tirali razkol do skrajnosti.

In danes, kje smo?

Vzemimo za primer JSZ. Ali smo kaj pridobili, ker smo sledili večinski frakciji? Nič, pač pa smo izgubili nekaj članov, ki so nam prav tako prepričani socialisti kot zmerom, a jih ni več med nami.

S. Zaitz piše, da potrebuje stranka za svoje okrevanje spet Debsov in Maurerjev. Brez njih ne bo postala to kar je bila nekoč. To je resnica. Toda militanti so rekli, da je Maurer star in zato samo starinski misli. Po preteku par let vidimo, da so oni imeli otroško pamet, ne pa Maurer, ki je na konvenciji apeliral nanje, da naj raje mislijo na svojo stranko, ne pa na svojo frakcijo. Kdo se je izkazal bolj v pravem, starogardisti, kot je Maurer, ali militanti, izmed katerih so se večinoma prelevili v nasprotnice stranke?

Kaj smo pridobili s trockisti? Nič drugega kakor še več konfuzije.

Res je potrebno, da se do bodočega zbora do kraja pomenimo kot pametni ljudje, kaj je nam ukreniti, da si ohranimo naše gibanje res v korist našemu delovnemu ljudstvu.

Svetujem, da povabimo nazaj v pokret vse naše bivše članke, kakor sta na primer Molek in Langerholz, ker verujem, da so enakega prepričanja kakor so bili prej.

Glede članarine. S. Frank Podboy je v pravem. Je previsoka, in tisti, ki jo določajo in tirjajo poleg tega še razne druge prispevke, prav malo vedo, kako mučno je to. Nešteto krat so že na raznih socialističnih konvencijah apelirali, da se naj članarino zniža. Niso bili upoštevani. Toliko plačajte, so nam rekli pri narodni organizaciji, in kdor ne more, pa naj vpraša za izjemne znamke. Kako naj vzdržujemo JSZ, naše glasilo in naše klube, to jih ni prav nič skrbelo.

Od kar sem v pokretu, vidim, da zahtevajo od nas pod-

Thomas spet predsednik socialistične stranke

Na zadnji konvenciji soc. stranke, ki se je vršila prošli mesec v Kenoshi, Wis., je bil za predsednika stranke izvoljen spet Norman Thomas (slika na desni). Ostali člani nove eksekutive so John Fisher, Gillespie, Ill., podpredsednik; Paul Porter, Kenosha, Wis.; Max Raskin, Milwaukee, Wis.; Devere Allen, Wilton, Conn.; Roy Reuther, Detroit, Mich.; Al Hamilton, Chicago; Maynard Krueger, Chicago; Harry W. Laidler, New York; David Felix, Philadelphia; Ward Rodgers, Blytheville, Ark.; Travers Clement, Los Gatos, Calif.; Frank McCallister, St. Petersburg, Fla. in Gus Tyler, New York. Na sliki na levi je Joseph Caldwell. Poročilo o konvenciji ima v tej številki Anton Garden.

pirati tudi gibanje med Američani in delavci vseh drugih narodnosti, vrh tega pa moramo vzdrževati še svoje ustanove, klube, kulturna društva in svoje glasilo.

Večed previsoke članarine smo izgubili že mnogo članov. To vem iz izkušenj kot dolgoletni tajnik. Bil sem aktiven tudi v drugih naselbinah, poznam mnogo sedanjih in bivših tajnikov, in vsi mi potrdijo, da najtežje delo je kolektati članarino. Mi potrebujemo armada. Z nižjo članarino bi jo lažje dobili.

Da se razumemo. Poznam v svojem življenju stotine članov, ki so članarino radevolje plačevali. A prišla je morda bolezen, morda kak spor, ali neumni boji, pa so nehali in si mislili: le čemu sem toliko trošil! Človek se je ujezil in pustil — ne samo zaradi kake zamerje, ampak tudi ker ni zmozel članarino. Ako bi bila nižja, bi ta ali oni vseeno ostal v organizaciji. Ko so jo pustili — kako težko je dobiti jih nazaj, vedo oni, ki se ukvarjajo z agitacijo.

Zdaj imamo neprivrlo še z "naprejevcji". A ne pri nas. Tu nima njihov list zdaj, ko to pišem, še nobenega naročnika. Je sicer tudi tu nekaj ljudi, ki trdijo, da so komunisti, a ne med nami. Socialisti spoštujemo vse, ki imajo prepričanje, torej tudi komuniste, ako so prepričani pristaši svojega gibanja. Nismo pa nikakor navdušeni za tiste komuniste, o katerih vemo, da sledijo Browderju, a ob enem prisegajo, da niso komunisti — kvečjemu le antifašisti. Kdor ima kaj razuma in resnične delavske zavednosti, jim ne bo nasedel.

Kar mislim v tem dopisu poudariti je to, da moramo za bodočost JSZ skrbeti mi sami, kajti če mi ne bomo agitirali med našim ljudstvom za socializem, ne bo nihče drugi. Torej čemu se preveč ukvarjati z brigami, ki so stvar zgolj ameriškega (angleško govorečega) delavstva, pri tem pa zanemarjamo svoje? Če hočemo svoje gibanje obdržati, ali bo to mogoče z dohodki, ki jih ima JSZ zdaj? In koliko ostane od članarine, ki jo plačujemo, resnji? Prav malo.

Ne vem, kako je ukrenila prošla konvencija soc. stranke v tem oziru. Skoro da kot vsakikrat. Stranka — oziroma njen glavni urad rabi gmotna sredstva. Ker je članov premalo, pa zahteva večje prispevke, namesto — več članov. Seveda hoče tudi več članov, le potrudi se ne zna v agitaciji, da jih pridobilo.

Pozabimo na vse prejšnje difference, povabimo nazaj vse naše bivše člane, in delujmo iskreno drug z drugim za naše delavske gibanje. Imamo še nič koliko prilike agitirati za Proletarca, Prosveto, Majski Glas, Ameriški družinski koledar, Mladinski list in za druge naše publikacije, dokler bodo vztra-

C. I. O. v politiki

Hermine, Pa. — CIO ne deluje samo za industrialne unije, ampak si prizadeva spraviti v politične urade delavske zastopnike. V ta namen deluje delavska nestranskih liga, kateri načeljuje John L. Lewis. Odločil sem se delovati zanjo. V Pennsilvaniji se že vse prošle tedne vodi silovit politični boj največ radi kampanje, ki jo vodi za svojo listo kandidatov delavska nestranskih liga. Osredotočen je na demokratsko stranko, v kateri se bodo morali volilci odločiti, ali so za kandidate CIO, ali protinjim.

Kapitalistični listi v Pittsburghu in drugod jako zabavljajo proti kandidatom, ki jih podpira CIO. Ako bi ta lista kandidatov za delavstvo nič ne pomenila, gotovo bi jo privatni interesi pustili v miru, ali ji vsaj ne zabavljali toliko.

Vem, da je te vrste agitacija za nas socialiste trd oreh. Vedno smo poudarjali načela in pa da se ne izplača agitirati za "delavske prijatelje", posebno ne, kadar kandidirajo na listah kapitalističnih strank. Ampak ali naj bomo zdaj, ko so nam soc. stranko za politično akcijo razbili, brezbrizni? Vsak dan vidimo, kako važno je, kdo kontrolira politično moč. In če se je delavstvo za zdaj odločilo, da se politično uveljavi s taktiko, kakor jo zastopa delavska nestranskih liga, pomagajmo ji, kajti boljše je vsaj nekaj zmag kot pa nobenih. In vrh tega imam vero, da ta liga vodi v postanek resnične masne delavske stranke v Zed. državah.

Smatram, da kar se demokratske stranke tiče, je v razsulu. Napredni demokrati so na eni strani in še verujejo in delujejo za new deal, ostali demokrati pa so prav tako reakcionarni, kakor sta na primer Landon in Hoover v republikanski stranki.

Veliko delavcev je za delavsko stranko in upam, da se jo ustanovi s pomočjo unij, ki delujejo politično v delavski nestranskih ligi in podpirajo svoje kandidate. Kar se tiče soc. stranke, po razkolu politični ni več faktor, čakati, da spet postane, pa bi bilo nespametno. Vsaj meni se tako zdi, ker hočem biti aktiven. Zato sem pristopil k nestranskih ligi v Westmoreland County. Članarina je 25c na leto. Tu zanj zelo deluje tudi Frank Gradišek in bo ustanovljal klube v tem okraju.

Ko je bila pred tedni volilna kampanja otvorjena, sem se udeležil v Pittsburghu sestanka zastopnikov delavske liste, Dvorana Carnegie je bila na tlačenca, da se ni bilo moč gibanja. Ako to kaj pomeni, tedaj

jale na načelih, kakršne imajo danes.

Naloga Jugoslovanske socialistične zveze po mojem mnenju je skrbeti za vzdrževanje svojega narodnostnega socialističnega glasila, naših klubov, Prosvetne matice in kulturnih društev, stranka (angleško govorjuča) pa naj skrbi za širjenje svojih angleških listov in angleške literature, pa bomo oboji napredovali celotni stranki v korist.

Eksekutivi JSZ priporočam, da naj izda proglaš na vse naše napredno delavstvo, v smislu, da si organizira podružnice, v katere naj bi člani plačevali znatno manj kakor plačujemo v današnje klube. Kot sem že omenil, ne vem, kaj je sklenila konvencija v Kenoshi, vem pa, da če hočemo organizirati za napredek naš narod, moramo to delo le mi izvršiti. Torej se lotimo vsaj te naloge dobro, ako jo hočemo uspešno izvršiti.

Priporočljivo bi bilo, da naši klubi ne bi bili obremenjeni iz raznih strankinih uradov s tolikimi apeli in pismi. Je pretežno za nas. In dogaja se, da se moramo dostikrat ukvarjati v led tega zgolj s strankinimi zadevami in apeli. Za "Proletarca" in druge naše študirni časopise. Dostikrat se čudim, kako nekateri naši tajniki vztrajajo toliko časa, kajti kar od nas zahtevajo, je pretežno breme, dasi v uradih stranke tega menda ne razumejo.

Jaz na primer ne razumem, zakaj ne bi šli v teh kritičnih časih naprej, namesto nazaj. Želim, da bi se na te vrstice tudi Ivan Molek oglašil. Ne vem, če sem v pravem ali ne. Ako nisem, naj me sodrugji, ki se s temi izjavami ne strinjajo, kritizirajo. Kajti ni me strah graje.

Joseph Snoy.

Kaj je z nami delavci?

Cleveland, O. — Zdi se mi, da je naslovo vprašanje na mestu. Pri razmišljanju, kakšna konfuzija vlada med delavci, njih voditelji in njihovimi organizacijami, me na smrt zaboli srce in solze mi zaljejo oči. Pred očmi mi krožijo besede avtorja "Kapitla" in očeta znanstvenega socializma; Osvoboditev delavstva iz kapitalističnega jarma je delo njega samega.

Razredni boj je med delom in kapitalom. Delavci vsega sveta združite se! Izgubiti nimate drugega kot verige.

Sedaj, v najbolj kritičnih časih za delavstvo celega sveta pa pridejo oni, ki pri vsaki priliki zatrjujejo, da propagirajo nauke očeta znanstvenega socializma Karla Marksa in delujejo za kolektivno varnost s kapitalističnimi vladami proti fašizmu. Kakor da ne bi bil kapitalistični sistem podloga fašizmu. Konfuzija brez primere! Z vso energijo delujejo za enotno fronto s kapitalistično stranko, ki si jo nedavno smatrali za fašistično, samo da obljubi puhle reforme, če jih da ali ne.

Ali je to pot do osvoboditve delavstva iz kapitalističnega jarma? Ali je to razredni boj, na katerega je Karl Marks polagal največ važnosti? Brez te borbe delavstvo ne bo odpravilo kapitalističnega sistema in ne doseglo svoje osvoboditve. Kdaj in kje je Karl Marks zapisal, delavci vsega sveta, združite se s kapitalisti v kapitalističnih strankah za osvoboditev iz kapitalističnega jarma? Bivši "čisti" revolucionarji propagirajo enotno fronto s kapitalističnimi strankami — v Ameriki z demokratsko stranko. Vzrok, pravijo, je boj za ohranitev demokracije in proti fašizmu (!). Ravno te stranke, ki se proglašajo za varuha demokracije in za katere bivši revolucionarji lomijo kopja, so izdale legalno demokratsko vlado v Španiji in prid fašizmu. Demokratska stranka, s katero delujejo komunisti v delavski nestranskih ligi, je na vladi. In dasi prisega na demokracijo je na nizkokoten način izdala sosedstveno demokratsko vlado v Španiji. Zaloputnila je vrata tako trdo, da lojalistična vlada ne more dobiti potrebnega vojnega materiala, katerega potrebuje, da izžene iz svoje zemlje zunanje fašistične vsiljivce. Fašistom je pustila vrata na stežaj odprta. Svobode željno in demokratsko špansko ljudstvo je pa prepuščenno fašističnim volkovom na milost in nemilost.

Zdrav razum pove, da ta vlada in njena stranka če ne prišlo do odločitve za resnično demokracijo ali fašizem, bo njen skok sto procentno k fašizmu, samo da ohrani kapitalistični sistem.

Vsak zaveden delavec je za enotno fronto na razredno zavodni delavski podlagi, ki bi slovela na principih socializma in ne na temelju kapitalizma. Kdor propagira drugačno enotno fronto, vara druge in sam sebe. Če se pa tega tudi zaveda, je demagog, katerega mora delavstvo čimprej odstraniti.

Potrebno je, da o teh važnih vprašanjih razpravljamo, in to brez osebnih predsodkov. Osebna polemika v javnosti nikomur ne koristi, škoduje pa delavski stvari. Če se bomo držali v tem pravcu, bomo koristili sebi in onim, katerega del smo: delavskemu razredu.

V nedeljo 8. maja se bo v S. N. domu vršila konferenca klubov JSZ in Prosvetne matice z clevelandsko in okoliške naselbine. Vse organizacije v okrožju konferenca št. 2 so vab-

Napredek v Minnesoti

Na železnem okrožju v severni Minnesoti je napredek še vedno zamrznjen in ni bogve koliko upanja, da se bi odtajal. To vidimo na društvenih sejah, na sejah raznih federacij te ali one jednote in na političnih shodih.

Agitacija za napredne slovenske liste je neuspešna. A tudi za druge ne dosti boljša, ker so razmere zelo slabe. Unija rudarjev je dobila lani precej zaslonbe, ampak kaj pomaga unija, če pa ni dela! Parne in električne lopate pa so izborno "organizirane" — seveda ne nam v korist.

Prosvetna matica ima po železnem okrožju še dokaj zaslonbe. Naši napredni člani store na sejah v argumentiranih z nasprotniki za naše gibanje kolikor morejo, ampak dosti to ni, ker ni kje vzeti — posebno za dobro stvar ne.

Dobro bi bilo vse napredne ustanove združiti, da ne bi dobivali preobilico pisem za podpore. Zdaj jih na primer dobivamo od Prosvetne matice, Cankarjeve ustanove, od nekakega lista v Pittsburghu in za razne pomožne akcije. In tako imajo sitneži priliko nasprotovati, dočim so drugod pripravljani plačevati — toda ne v korist delavskega gibanja.

Opazovalec.

KNJIZEVNOST

"Majski Glas" je izšel koncem prošlega meseca. Njegova vsebina je bila podrobno navedena v prejšnji številki. V nje-mu je 50 člankov, novel in raznega drugega građiva. Obsega 84 strani. Stane 25c.

"Cankarjev Glasnik", aprilska številka, ima sledečo vsebino: Vstajenje (članek); Ivan Zorman; Izseljenec; Ivan Molek; Miš; Finis Austriae (članek); Milan Medvešek; Svoboden; Ivan Jontez; Mojstri skaze ali internacionalci (satira o "ameriški slovensčini"); Diktatorji; Angelo Cerkevnik; Roka pravice; Zlato, zlato!; Fašizem v New Yorku; Ljenovno truplo; E. K.; Julkina zmota; Kaj čitajo v Rusiji?; Garači in kultura; Za gospodinjo.

Ta številka "Cankarjevega Glasnika" ima več sotrudnikov kot običajno. Naslov uredništva in upravništva je 6411 St. Clair Ave., Cleveland, O. Naročnina je \$3.00 na leto.

"Vzajemna Svoboda" ima v aprilski številki sledeče spise: "Kimavei" (članek); Ivan Molek; Mrdančev maček; Čang; Smrt Antonia Terella (napisal Hugo Hertz, poslovenil E. S.); Demokracija in socializem; Spoznanje (pesem); Etbin Kristan; Ob zadnji uri; Ignazio Silone; Moda in lepoticenje.

Mesečnik "Vzajemna Svoboda" stane \$1.25 na leto. Naročja se pri "Proletarcu".

Konferenca JSZ in P. M. I. maja v Milwaukeeju za več aktivnosti med nami

(Nadaljevanje s I. strani)

stranke, Chas. Pogorelec je res izčrpno govoril o JSZ, o Proletarcu, Majskem Glasu, Ameriškem družinskem koledarju, o Prosvetni matici in izvajal pri tem razne kritične misli, na katere se je posebno razhudil Jože Radelj. Ob enem pa je Chas. Pogorelec apeliral, naj se posebno osredotočimo na naše lastno gibanje na vseh poljih, namesto da bi se ukvarjali med drugorodci, kajti ti si naj v svojem pokretu pomagajo sami, ali pa naj jim pomaga socialistična stranka.

Referat A. Gardna bo objavljen v posebnem članku.

Joseph Drasler je govoril o možnostih za uspehe med našo mladino, ostali čas zborovanja pa je bil porabljen za razprave.

Konferenci je predsedoval Frank Zaitz iz Chicaga, zapisnikar je bil Joe Vidmar iz Milwaukeeja, in za tajnico je bila spet soglasno izvoljena Kristina Podjavoršek.

Navzočih je bilo nad 50 delegatov in gostov. Med slednjimi Kristina Turpin in Frances Vreček iz Chicaga, sodrug in sodružica Frank Martinjak iz LaSalla, Ill. dalje večje število čikažanov, ki so nastopili v drami "Jakob Ruda", in mnogo drugih.

(Nadaljevanje poročila sledi v prihodnji številki.)

Kogar mika v stari kraj — z nami se na pot podaj:

Vsi — stari in mladi — rojaki, ki nameravate posejti JUGOSLAVIJO ali obmojnje kraje Italije, ste ujudno vabljeni, da se pridružite

VELIKEMU MLADINSKEMU IZLETU V STARO DOMOVINO

na parniku

AQUITANIA — - 15. junija

Ako želite se lahko vrnete na najnovejšem parniku na svetu

S. S. QUEEN MARY

Voditelj izleta JACOB ZUPAN (ČIČ)

Za nadaljne informacije se obrnite na:

JACOB ZUPAN

1400 SO. LOMBARD AVENUE BERWYN, ILL.

all

CUNARD WHITE STAR

32 NO. MICHIGAN AVENUE CHICAGO, ILL.

Članom kluba brez-poselnih

Chicago, Ill. — V četrtek 5. maja bo redna seja kluba brezposelnih, št. 61, pridružen k Illinois Workers Alliance. To zborovanje bo v spodnji dvorani SNPJ in se prične ob 8. zvečer. Na dnevnem redu bodo imeli važno razpravo glede kluba. Povabili smo nanjo tudi govornika, ki nam bo predaval v angleškem jeziku.

Člane in članice prosimo, da pridejo polnoštevilno na sejo in to točno ob času.

Poročali smo že, da priredi naš klub v soboto 7. maja veselico v spodnji dvorani SNPJ. Vstopnina je samo 25c. Godba bo prvovrstna in zabave obilo za vse. Pridite vsi, ki to čitate, in povabite s sabo prijatelje in znance. — Joe Oblak.

Ali ste naročnino na Proletarca že poravnali?

Tudi druž. št. 86 na severni strani slavi jubilej

Edino slovensko poslujoče društvo SNPJ na severni strani našega velikega mesta je "Slovenski dom". V soboto 7. maja bo slavilo v Fleinerjevi dvorani, 1638 North Halsted St., svojo 30-letnico. Spored se prične ob 8. zvečer. Povabljeni sta bila na sodelovanje pevsko zbor "Sava" in "Prešeren" ter se tudi odzvala. Vstopnice v predprodaji so po 35c. — F. F.

DR. F. PAULICH

ZOBOZDRAVNIK

Ordinira vsak dan zvečer od 9. zjutraj do 9. zvečer.

V nedeljo po dogovoru.

PHONE: CICERO 610

2125 SO. 52ND STREET

CICERO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE

VEŠH VRST PO ZMERNIH CENAH

SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

IVAN VUK:

RAZODETJE

Veliki modrijan in puščavnik Indije, Kantičandra, je sedel nekoč pod starim in velikim drevesom. Mimo je tekel potok — majhna rečka — in ribe so plavale v njem. Potok je žuborel s tihim šumom tekoče vode, drevo je šelestelo s svojimi listjem s šelestom vetrice.

Zamaknil se je modrijan v premišljevanje o veličini vesoljstva in bitju človeka. Tedaj pa je nenadoma pokočila riba v potoku. Puščavnik in modrijan se slišala, kako je vzkliknila: "To si ti?" Drevo je vztrepetalo s svojimi listi in odvrnilo: "In ti, suženj iz Martimira? Tisti, ki je umrl v mukah, razbit od palic?"

"Spoznala si me, Majabi," je rekla riba. "Lečila si mi rane in v tvoje sočutje mi je lajšalo bolečine." "Hoho," se je odzval potok. "Kako, da vaju nisem spoznal?... Jas sem tisti gospodar, ki je dal tebe, sužnja prepeljati." Riba je poskočila in drevo zaselestelo močnejše Zakaj, spoznali so se vsi.

"Sedaj se poznamo," je reklo drevo. "Sedaj vemo, da smo vsi eno... Takrat pa, ko si bil gospodar, nisi vedel." "Senca je bila močnejša od resničnosti," je odgovoril potok. "Mogočnost, ki jo je doseglo takratno moje telo, utrjena s krvjo suženjev in z njihovimi solzami, ni hotela poslušati besede notranjega svojega bitja, tistega resničnega 'Jaz', ki je v nas vseh in ki je iz atomov sestavil svoje vtelesenje, kakor se mu je to zahotelo v svoji volji. Senca resničnega 'Jaz', tisti individualni 'Jaz', kakor ga imenuje telo, ni hotel spoznati v sužnju samega sebe."

"Ni hotel, da," je povdarilo drevo. "Zato ni hotel, ker je bilo v njemu hotenje ubijati. Sedaj pa, ko ni več v nas tista stega hotenja, vidimo, da smo vsi eno, vteleseno v različnih oblikah. V nas je sedaj slutnja velike celote jasna zato, ker nam zadostuje prostor, v katerem živimo in da je vse okrog nas naše in mi njegov." Tedaj pa je spregovoril veliki puščavnik in modrijan Kantičandra: "Ali bi mi ne hoteli pripovedovati o svojih zgodbah v tistem času, ko ste nosili obliko človeško?" "Če hočeš — poslušaj!" je odgovorila riba. "Potok, drevo in jaz smo imeli nekoč podobo človeka. Natančno tako, kot jo imaš sedaj ti. Bilo je davno tisto. Morda pred tisočletki tri leti, morda še več, da govorim z jezikom človeka, ki je izumil leta za merilo svojemu življenju. Poprej sem imela obliko slona, še poprej velike reke v deželi, ki se ljudem ni odkrila... Kdo bi vse naštel. Bilo je tako, kakor je zahteval resničen 'Jaz', da silja, ki je v tebi in meni in v vsem, kar vidiš in kar čutiš. Dobro se spominjam, kako se mi je zahotelo postati človek. Obliko slona sem zavrgla že

Ali ne vidiš, kako morajo delati in gladovati, ti pa si sit in se sprehaš? Ti boš, ko dorasteš, gospodar naš in sužnjev, ki delajo na vrtu in plantažah. Spreglej in če so tvoje oči napačne, povej da jih pregleda zdravnik."

Ustrašil sem se misleč da res nimam svojih oči v redu in trudil sem se da vidim tako kakor mi pripovedujejo.

Boj med interesi pa je razredni boj, ker se v tem oziru dele interese v dva nasprotujoča si razreda izkoriščevalcev in izkoriščancev. Socialne razmere so vodile tudi probleme svetovnih nazarov, ki danes objemajo že ves svet, in o katerih se vrši v letih po vojni strašni in neobzirni boji. Pripomniti je treba, da niso zdrave ene ideje in oni problemi, ki skušajo s kakršnikoli lažnimi gesli ali zapeljivimi frazami zaščititi obstoječe krivice. Take ideje so izrodek prepotentnosti (oblastnosti) in nesocialne abotnosti (domišljavosti) in v svrhu izvajanja tiranije nad vsemi in o, ki so potrebni kulturalne in socialne zaščite.

MATIJA PRISTAVC

Johnstown, Pa. — Dne 18. aprila je nas presenetila vest, da je na svojem domu v bližnjem Bon Airu preminul Matija Pristavec. Bolan je bil kake 4 dni. Do prošlega leta je bil izredno krepke narave, dasi je prebil kakih 35 let pri najtežjih delih, bodisi v majnah ali v tovarnah. V prdnosti je bil skoro neprekosljiv, neupchan in izredno močne nature. Zapušča vzorno soprogo in hči ter številno drugih sorodnikov tu in v stari domovini. Doma je bil iz Borovnice pri Vrhniki. Star je bil 54 let.

Pokojnik je bil izrazitega delavskega zavednega značaja od svojega 17. leta. Udeleževal se je v tem smislu bodisi v Waukeganu, kjer je živel prej, nato v Milwaukeeju in kjerkoli je bival ter končno v našem kraju. Bil je do zadnjega na braniku za delavske pravice. Ni je bilo stavke v bližini, da ne bi bil on v nji sodeloval. Pripravljen je bil vztrajati in piketni vrsti podnevu in ponoči. V zadnji stavki pri Bethlehem Steel Co. je bil na straži noč in dan in bodril množico njemu dobro znanih delavcev na vztrajnost. U. M. W. of A. je izgubila v njemu res odločnega bojovnika. Nič manj ni bil pokojni Matija vztrajen v drugih akcijah naprednega delavstva. Zlasti mu je bila pri sreju socialistična stranka. Hinavstvo in versko hlinjenje je silno sovražil. Bil je dokaj let član socialističnega kluba in ga vztrajno branil pred napadi od svoje smrti. Bil je član društva št. 254 SNPJ in vsega skupaj pri tej jednoti nad 30 let. Dalje je bil član društva št. 162 SSPZ od ustanovitve in ves čas odbornik. Proti poskusom franciškanskega vrtanja od znotraj je znal v društvih tako odločno nastopati, da je bil ves trud nazadnjakov zamanj.

Zelo je mrzil običaj, ko so sorodniki cerkveno pokopavali tiste ljudi, ki so bili v življenju načelni svobodomislci. Vedel je, da so se taki slučajji dogajali največkrat pod vplivom ljudi, ki so brundali posebno vdomam, da naj za božjo voljo nikar ne dovolijo, da bi bil njen mož pokopan kakor nihče oziroma kot žival. Pokojnik pa je smatral, da je prepričanje vse in da se mora prepričanje spoštovati tudi ko človek umre.

Ko se ga je lotila pljučnica z vso resnostjo, je čutil, da ji bo podlegel. Naročil je, da mora biti njegov pogreb civilen, v slovo pa mu lahko govore člani društva, unije in soc. stranke. Tako se je tudi zgodilo. Ohranil si je do izdaha polno zavest, kar se v taki bolezni redkokdaj primeri.

Pokopan je bil 21. aprila. Spreved je pričal, da spremljamo na pokopališče truplo človeka, ki zapušča nase najčastnejši spomin in vsakem oziru. V hiši žalosti se je od njega poslovil v imenu soc. kluba Frank Podboy, ob grobu pa zastopniki društev, Ignatz Groznik za UMW, Louis Rovanski in moja malenkost. — Andrej Vidrih.

Kulturno delo je naše vstajenje

Tudi za uveljavljenje zdravih načel je potrebno delo!

V razvoju se pojavljajo nove ideje in nazori. Vse zdrave inicijative človeškega duha imajo svoj izvor v razmerah in imajo eno glavno tendenco, če so zdrave. Vse žele korrigirati slabosti družabnega reda tako, da se odpravijo v njem krivice, ki se gode večjemu ali manjšemu delu človeštva. Take ideje imenujemo interesne in v kolikor se tležejo socialnih krivic, pa razredne.

Proti reakciji je treba postaviti kulturno delo, ki je močnejše kot orožje. Kulturno delo se mora raztezati na vse panoge delavskega udejstvovanja. Potrebna je politična akcija, potrebno je kulturno delo v svobodnih strokovnih, gospodarskih in kulturnih organizacijah pa tudi v športnih. Povsod mora biti delavec ali nameščenec apostol duhovne in socialne kulture, da bo delavstvo vedno sposobno, da izvrši ko pride čas, svoj misel, ki jo ima v družbi. Tudi vsak posameznik ima isto dolžnost, kakor delavski razred sploh.

Zgodovina nam pripoveduje, kako velikega pomena je kulturno delo. To delo je sicer naporno, rodi pa sadove, ki jih lahko uživajo rodovi. Kulturni človek misli sam in ne podlega praznim frazam. Kulturni človek razume probleme in svetovna naziranja. Take kulturne ljudi potrebuje delavstvo. To je dovolj tehten razlog, da se posvetimo temu delu v kritičnem času, ko vrši reakcija onanijo nad človeškim umom in duhom. Zakaj, le kulturni človek je svoje srce kovač, ker ve kaj hoče in kako more doseči svoj cilj. Kjer ni dela in akcije za ideje in probleme, bodisi socialne ali politične, ali celo ne za kulturo, tam nastopa razkrajajoče mrtvilo, ki ga delavsko gibanje najbolj obsoja in sovraži. Naše vstajenje je zaradi tega le v delu in boju za kulturo in socialne pravice.

O kegljaški tekmi mladine S. N. P. J.

Chicago, Ill. — V soboto 30. aprila in v nedeljo 1. maja se je vršila med skupinami angleško poslujočih društev SNPJ velika kegljaška tekma, v kateri je sodelovalo nad 50 "timov". Vso aranžmto zanj je vodilo društvo Pioneer in to jake vzorno. Zmagovalcem so bile oddane razne nagrade in \$300 v gotovini. Tekmovalne skupine so prišle iz raznih krajev srednjega zapada, iz Ohia in celo iz Pensylvanije. Ves načrt za to tekmo je dobro izpadel. — Poročevalec.

Nič več brezposelnih!

Med državami, v katerih ni več brezposelnih, je tudi Albanija. Njen kralj Zog je odpravil pred meseci z dekretom, da morajo vsi brezposelni na javna dela. Dobe samo hrano in podvrženi so vojaški disciplini.

Znanost, Umetnost in Politika

Politika ni politika, če ne temelji na rezultatih znanosti. Umetnost ni umetnost, če ne vpošteva znanstvenih rezultatov na eni in družabne strukture na drugi strani. Znanost ni znanost, če ne temelji na vzajemnem in svobodnem znanstvenem raziskovanju. So slučajji, v katerih znanstvenik svoja raziskovanja lahko vrši kot samotar. Isto je mogoče pri umetniku. Tudi za politiko so momenti, v katerih je samota ustvarjajoča. A to so izjemni slučajji. Vsi trije so navezani na družbo, čeprav se navadno misli, da uspevata umetnost in znanost bolj v samoti. To je zmotno. Tudi v samoti znanstvenik in umetnik ne delata sama, temveč skupno z družbo, ki je spoela, gojila in oplodila njuno znanje. Kdor to priznava, lahko razume, zakaj je naša politika tako nepolitična, umetnost nemetniška in znanost neznanstvena. Znanost ni svobodna, odtod vse zlo. Zato je vsak resen znanstvenik prisiljen omejiti se na suhoparni ton, da bi ga ne razumela vladajoča klika na eni in zbegano ljudstvo na drugi strani, kajti od obeh mu grozi nasilje: tam prepoved, tu demagogija.

FALCON CORNER

Editor: Mitzi Owen

How the I. L. G. W. U. Was Born
The International Ladies' Garment Workers' Union is one of the strongest unions in the United States. It had a long and hard fight to become organized and as powerful as it is today. A great many years ago the workers who made dresses had very poor places to work in. The space was small, the light poor, and often there was no heat. Most of these shops were in the basements. The workers labored 15 or 16 hours a day behind locked doors, often they didn't go home, but went to sleep on a bundle on the floor. That is how these shops received the name sweatshops. Few of the workers ever made over \$5 a week even in the big shops. A certain big factory in New York was trying to organize the workers into a union. In 1911 a huge fire burned down the building in which one hundred and forty-six people were burned to death, most of whom were women. The women were unable to get out of the building in time, because the door to the stairway was locked and the elevator could take only a few at a time. It was then that the workers all over the country became aroused and began to think of ways to better these inhuman conditions.

Strikes were started but being unorganized into unions the workers lost. In 1886, when May Day first came into existence, clothmakers' union organized in Chicago. From that time in 1890 that there was one big strike the workers winning a few. It was in 1890 there was one big strike which showed what organized labor could do. The workers saw they could get better working conditions from the bosses when they were organized into a strong union. They then decided to organize into a single strong industrial union which would include all workers in the garment trade, of every race and nationality. It was then the International Ladies' Garment Workers Union was formed.

Knowledge is Power.
May First
It is on May 1st that the workers of the world parade and hold festivals. They are celebrating the day when they became organized into strong unions. May 1st is labor's holiday for peace and democracy against war and fascism.
Forward for a Workers World!
Friendship!

Kampanja za pošiljanje pisem po zračni pošti

V področju ameriške poštne uprave je bila v teku zelo močna kampanja, katere namen je bil pridobiti ljudi, da bi pošiljali pisma in pakete z aeroplani. Namen ameriške vlade pri tem je dobiti več dohodkov za aeroplanske družbe, ki so predpogoj za izpopolnjevanje in večanje zračne flote. In čimveč je aeroplanov, jačja je dežela v slučaju vojne.

Industrija v Avstriji

V Avstriji, ki je zdaj pod Hitlerjem, je 667 rudnikov, ki so pred nemško okupacijo uposljevali 20 tisoč delavcev. V kovinski industriji je okrog 200 tisoč delavcev, v lesni 100 tisoč, v tekstilni 80 tisoč, v papirniški 60,000 in v kožarski 15,000. Z Avstrijo si je torej Hitler pridobil veliko industrije, rud in lesa, velike sirarne v alpskih krajih in razna druga bogastva.

Milijonarji v Angliji

V Angliji je 334 milijonarjev, ali eden na vsakih 120,000 prebivalcev.

Čang

V švicarskem listu "ABC" smo zasledili sledeče duhovite verzice:
Čang, nesrečni, si je smrti zaželel, pa se, neroda, s samokresom ni zadel. Čang je jezen skočil v najbližji potok, potok pa je premalo bil globok. Čang se je obesil, a vrvi ni držala... Mogoče bo pa vojna odrešenje dala: kako lepo, junaške smrti umreti! A kroglja ni hotela nobena ga zadeti. Čang, ves žalosten, poje svoj zadnji rič in naslika na svoj sončnik velik rdeči križ. Sovrag je menil, da je to špital, in Čang, od bomb zadet, je končno pal. — A. T.

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave., Cleveland, O. Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kokošja. Fina postrežba. — Dobra godba

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA" Stane za celo leto \$5.00, pol leta \$3.00

FENC'L'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382

BARETINCIC & SON POGREBNI ZAVOD

Tel. 1475 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

Listen to the Yugoslav Radio Hour of PALANDECH'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE Station WVAE, Every Sunday 1 to 2 536 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

Labor Unity and Anti-War Work To Be Concentration Points Of Socialists Work

The National Executive Committee of the Socialist Party, U. S. A., meeting in Chicago after its election at the just adjourned national convention at Kenosha, Wis., took immediate steps to carry out the convention's instructions as to main points of the work of the Socialist party between now and the 1940 convention and Presidential election. In accordance with the emphatic pronouncement of the convention for using maximum influence for the reunification of the CIO and AFL the Committee created a special committee and department to carry on this work of agitation and education in the labor movement.

Active Socialist trade union leaders delegates in the Socialist Convention from both C. I. O. and A. F. of L. were unanimous in their agreement that unity of the now opposed trade union movements was supremely desirable. The Convention resolution declared the question of who was responsible for the original split to be "an academic matter which is cheerfully referred to the future historians of the labor movement." The Convention was deliberately held in Kenosha, Wisconsin because it is almost the only city in the United States where there is a strong labor movement and where the A. F. of L. and C. I. O. still cordially cooperate. From Kenosha came originally the petition of the "Committee of a Million for Unity" put forward as a request of the ordinary membership of both the C. I. O. and A. F. of L. for their leaders to get together and peaceably agree on unity terms.

The Convention endorsed the petition and complimented Dan Tobin of the Teamsters Union, A. F. of L. and Homer Martin of the Auto Workers and David Dubinsky of the International Ladies Garment Workers, C. I. O. for their general support for the idea of unity. The second drive of Socialists as decided by the Convention and set in motion by the National Executive Committee was a nation wide campaign against the involvement of the United States in any international war under any pretext, and specific condemnation of President Roosevelt for his supervisory program and tacit British-American alliance in the far east which lead directly to war. The "Keep America Out of War Committee" and the Anti-War Congress

scheduled for Washington, D. C. on May 29-31 was endorsed and the National Executive Committee will take steps to support it but at the same time bitterly protested to the Committee the inclusion of Rep. Hamilton Fish as a sponsor of the Congress the Socialists insisting that opposition to war meant little if it was not linked to a pro-labor attitude.

The Socialist Party continued its eighteen year old policy of supporting the organization of a Labor Party by the organized labor and farmer forces to which the Socialist Party will adhere and surrender some of its political functions but local and state Socialist Parties as well as the national organization were forbidden to join Labor Parties as long as they supported Republican and Democratic candidates on the side as well as independent labor candidates. Increased support for the unemployed resistance to all wage cuts or reduction in standards of living and every invasion of civil liberties were promised and continuing financial and other aid to the Spanish loyalists and their fight against Fascism was pledged as well as anti-fascist forces now struggling illegally against the dictatorial and fascist governments of Germany, Italy, Japan and others.

The dictatorial and disruptive role of the Communist Party in the labor movement and in international affairs where it plays a pro-war role in countries like the United States were condemned by the convention with only the dissenting vote of the District of Columbia. The Socialist Party stands for workers democracy and against dictatorships was the general summing up. Officers elected by the Convention were: Norman Thomas, New York, National Chairman; John Fisher, Illinois, National Vice-Chairman; Devere Allen, Connecticut; Roy Reuther, Michigan; Al Hamilton, Young Peoples Socialist League; Maynard Krueger, Illinois; Harry W. Laidler, New York; David Felix, Pennsylvania; Ward Rodgers, Arkansas; Paul Porter, Wisconsin; Travers Clement, California; Frank McAllister, Florida; Max Rankin, Wisconsin; Gus Tyler, New York. Alternate members are: Gerry Allard of Illinois, Lee Morgan of Ohio, Ben Fisher of Michigan, Sam Baron of New York, and Harry Miller of Wisconsin.

Capitalism—Imperialism—War

Besides cheap labor, the capitalist owners of industry must have markets to sell their goods at a high price in order to get a profit. They could sell their goods to the workers in America if they paid us high enough wages and salaries. But they don't. So they are driven to seek foreign markets for their surplus products, products which are desired and needed often enough by people here but can't be bought by them because they don't have the money.

In every other industrially advanced country where capitalism exists, the capitalist class are trying to do the same thing, namely dispose of a surplus. They don't want to take our surplus; they want to sell us theirs, and they erect tariff walls to keep our surplus out of their country.

So the capitalist class urge our government to seek political control over weaker countries where the owners of American industry can prevent a tariff wall from being erected against their goods, while at the same time building a tariff wall to keep out the goods of foreign countries.

search for profits force upon the governments they control inevitably start each nation on the path to war.

The capitalist governments, while doing the bidding of the owners of industry, never admit that their real purpose is to increase profits. They always say that the war is for vital national interests, or for national honor, or for democracy or liberty or such thing. It never is. Democracy and liberty are always the first casualties in war. National honor does not require us to kill people but to make our country a better and a happier place for those who today do not get a good standard of living. And the so-called national interests are simply the interests of the capitalist class in making profits from the exploitation of backward peoples and the sale of munitions. The real result of war always is that the owners of industry get richer and the workers get drafted to fight and die.

570 LABOR PAPERS REACH 9 THOUSAND IN UNITED STATES

There are 570 labor papers in the U.-S. with a combined circulation of 8,778,000, according to a copyrighted tabulation by Eric Seligo after a nationwide survey.

The total includes organs owned by trade unions, those with union endorsements and independent periodicals with a pro-labor slant.

Included are 276 weeklies, 179 monthlies and small numbers published at other frequencies. Listed by type, the labor press consists of 264 general labor papers, 16 Farm-Labor, 6 farmer, 30 political, 149 organs of locals and internationals, 8 workers' education, 7 youth and child labor, 15 cooperative, 12 fraternal, 28 progressive, 1 sport, 5 government, 8 religious and 21 press service. Of the foregoing, 49 are published in foreign languages. Ninety-two were founded before 1900, 154 in 1933 and after.

No Other Word For It!

A lawyer who takes fees from both sides in a case is a crook. So is the politician who solicits support from both Capital and Labor on the plea that he represents all the people.

A WAGE-HOUR BILL HAS BEEN REPORTED

A Wage-hour Bill has been reported out of the House labor committee, but in itself that is a doubtful victory for the progressive forces. Everything depends on whether it is a wage-hour bill that stands a chance of passage. A three-cornered struggle has been going for some time within the committee among Mrs. Norton of New Jersey, a henchwoman of Frank Hague, who says she wants a bill that will meet with the approval of the A. F. of L.; Ramspeck of Georgia, a Southern liberal who wants a bill around which he can rally other Southern liberals; and those who want no bill at all. This struggle is reflected in the entire House membership. The differences between the first two groups turn on the issue of allowing for regional differentials in the minima that are established or establishing a flat minimum for the entire nation; and on the issue of whether the bill will be administered by an independent commission of five or by the Department of Labor and Justice. The Ramspeck subcommittee, intrusted with drafting a bill, turned out one embodying regional differentials and an independent commission. This was voted down by

the committee as a whole, and it has now reported out one that starts with a very low general minimum of 25 cents an hour and goes up by an escalator clause to 40 cents in three years; it is intrusted to the Department of Labor for enforcement and the Department of Justice for prosecution. We should be content with either version, if only to get the wage-hour principle established. What is dubious about the new Norton version is that it will face the determined opposition of the entire Southern contingent, liberal as well as reactionary. There is a suspicion current in Washington that the Green-Norton alliance may not be genuine in its desire to see a bill passed. The C. I. O., which has hitherto supported the Ramspeck version, would do well to call the federation's bluff by accepting the Norton bill and demanding a real showdown.

C. I. O. CONVENTION

It has been decided by CIO leaders in a recent conference in Washington, D. C., that the first annual national convention of the Committee for Industrial Organization will be held some time this fall.

Enlightened Selfishness

"For whosoever the carcass is, there will the vultures be gathered together."

These words, spoken about 19 centuries ago by one who was soon after spiked to a cross for opposing the ruling class of his day, are quite as true now.

If there were not billions of dollars still to be made out of decaying industries that keep millions unemployed and will not let them get at the opportunity to produce the things they need, the industrial and financial vultures might not grouch about taxes and they might even step aside and let the abundant life become a fact.

It is not only taxes they object to. When you read their alleged arguments against public ownership of electric and other utilities, you may be sure that it is only a smoke screen to hide the only argument which grabbers really believe in, namely, that public ownership would prevent their lining their pockets with unearned shekels.

Their holy horror of changes in the constitution, also, is not due to love

of the constitution, as they would have us believe, for they would kick the constitution into smithereens if that would bring them unearned wealth, but it is due to their fear that the constitution might be so amended as to take their graft away from them.

The unenlightened selfishness of these economic royalists, aided and abetted by the ignorance of a good many of the "common people," retains the rotten conditions and prevents, for the time being, the coming of better conditions. If there should be "trouble" on the way to better conditions, it will be on account of their obstinate selfishness.

Of course it is not claimed that none of the workers are selfish too. There is in fact more idealism and unselfishness among the workers than among the economic royalists. Yet it is true that the workers are mainly selfish; but it is also true that they have more enlightened selfishness, for the selfish interests of the workers is in line with evolutionary progress, instead of holding progress back.

FEDERAL HOUSING

Newspapers that believe in huge private profits ueber alles, and have not a care about the wretched housing conditions which so many millions of the people endure, continually knock the federal housing projects.

Because the government is writing off 134 million dollars in order that the federal houses may be made more available to persons of low income they say this bursts the federal housing bubble.

In that case, how about the money the government loses in trying to bolster up railroads and other industries? How about the money, running into billions—not a paltry 134 million dollars—which it loses in trying to bolster up the profit system? Is there anything to be said about bubbles in that connection?

The public learns by experience. Mistakes which are made in one housing project can be avoided in future housing projects. Private industry will not build enough houses; that has been demonstrated. Without in any way encroaching upon private building, the government has to build houses if there is ever to be an end

of the housing shortage and the colossal rents. This is well known, and any newspaper that knocks government housing does so, not out of sincerity, but it wants the profiteers to get rich at the expense of the residents of miserable shacks.

To be sure, the incomes of the low-income class must be increased. But these same capitalist newspapers also knock all attempts to raise the incomes of these people. Their protestations along that line are also hypocritical.

La Follette's New Party

The National Progressives, a new political party with Gov. Philip F. La Follette of Wisconsin at its head, was launched last week.

National Air Mail Week

In commemoration of the institution of the first Airmail Service between Washington, D. C., and New York City, May 15th 1918, the Post Office has set aside the week of May 15th to 21st as National Airmail Week.

What's gone, and what's past help, should be past grief.—Shakespeare.

National S. N. P. J. Bowling Tournament

CHICAGO, Ill.—With teams from Detroit, Cleveland, La Salle, Waukegan and other towns participating, the National SNP Bowling Tournament brought to a close another successful undertaking of which the Slovene National Benefit Society in general and the Pioneer Lodge in particular can be proud.

The Tournament was sponsored by the Pioneer Lodge, No. 559, SNPJ.

ANOTHER SPLIT

Historically the very best and most successful method of keeping working people from fighting for rights against their bosses, has been to keep them fighting each other.

Governments use this method by promoting a strong and suspicious nationalism.

The church, as landlord, has used it with heresy scares.

The industrial system does it by pitting races and groups against each other.

The split in the American Labor movement is good for the industrialists. It is a hundred times better than a united labor movement.

And now we find the leaders of Labor digging still deeper their own grave through still another split—the Progressive Mine Workers of America, an international union among the coal miners, organized by William Green, president of the American Federation of Labor.

The international union is the outgrowth of the Progressive Mine Workers of Illinois, now an A. F. of L. affiliate, which was formed of miners who revolted against Lewis.

The new union will pit the A. F. of L. in direct competition with the C. I. O. and its leader, John Lewis, in his own union, the United Mine Workers of America, on the rallying cry that under its standards mine workers will find freedom from Lewis dictatorship. The A. F. of L. strategy is to kill the C. I. O. by cutting off its source of funds.

NOVY DENIK

The magazine section of the Communist Daily Worker and its twin, the Mid-West Daily Record, born in Chicago, is being circulated with the new Bohemian daily, Novy Denik, a communist sheet which has appeared a short time ago. This magazine section of the Mid-West Daily Record is appearing as the English Section of the Novy Denik.

The strike and labor troubles now in the fourth month which have somewhat crippled the largest Bohemian daily in Chicago, Svornost, is the probable reason for the appearance of the Communist sheet, Novy Denik.

LEST WE FORGET

"We hold these truths to be self evident: That all men are created equal; that they are endowed by their creator with certain inalienable rights; that among these rights are life, liberty and the pursuit of happiness; that to secure these rights governments are instituted among men, deriving their just powers from the consent of the governed; that whenever any form of government becomes destructive of these ends, it is the right of the people to alter or abolish it, and to institute new government, laying its foundation on such principles, and organizing its powers in such a form, as to them shall seem most likely to effect their safety and happiness."

Smart Students Build No Castles

BUTTE, Mont.—Seniors at Teton County High School chose as their class motto, "WPA, Here We Come", according to a Chateau dispatch to the Butte Standard.

The youngsters' motto was declared "unconstitutional", however, by the class sponsor, acting as supreme court.

Rugged and Ragged

By Alexander MacDonald
1925
In the days when the hoosiers were happy;

When bossmen employers were gay, As they call the slave "Buddy" or "chappy"; And smilingly proffered his pay— Then the serf took his dollars and nickles, And hid himself off to his home. When he'd purchased some cheese and some pickles, He'd strut as old Nero of Rome.

1938
Now the hoosiers are very much saddened;

The bossmen are rugged and fat; And the face of the slave isn't gladdened.— But what is surprising in that? While he toiled, and he sang and was dreaming In rugged old days of the past, The bossmen were plotting and scheming— O SLAVE, won't you wake up at last!

Socialist Party Convention

Unity between AFL and CIO was adopted as the major goal of the Socialist Party for the coming year at its National Convention held in Kenosha April 21-23.

Delegates also voted to concentrate party strength behind five other important aims during 1938. These are: Keep America Out of War.

Demand more adequate care for the unemployed.

Safeguard worker's rights. Fight against wage cuts and the high cost of living.

These goals were included in a program on party organization unanimously adopted by the convention.

Membership Drive Voted
Anticipating rapid Socialist party growth in 1938, the convention also voted a drive for 5,000 new members; for a sustaining fund of \$1,000 a month in addition to dues for Socialist training school to be established in various parts of the country and for disciplined Socialist activity in unions and other mass organizations.

War Policies Debated
A 2,500-word statement of the party's position in opposition to all capitalist wars was considered by the convention. The statement opposed any policy of isolation and favored international working-class action against war. At the same time the convention rejected so-called collective security of democratic nations against aggressor nations.

Thomas Renominated
Norman Thomas was renominated for national chairman of the party unopposed.

The statement on war included a 14-point program to advance peace of the world. Highlights of the program were:

Immediate withdrawal of American ships and marines from Chinese territory.

Immediate lifting of the embargo now directed against the democratically elected loyalist Government in Spain.

Opposition to huge arms and navy bill and to the May bill for industrial mobilization.

A constitutional amendment for a referendum before war can be declared.

International co-operation to lessen economic friction.

Should war threaten, then agitation among workers for whatever pressure they can bring including the general strike to prevent outbreak of war.

Refusal of support to all wars conducted by capitalist governments.

Concentration points for carrying on party campaigns and recruiting were set by the convention in the following fields: anti-war elements, auto workers, sharecroppers and tenant farmers, the Workers Defense League, unemployed organizations, concentration in localities on the most important industries contained therein and cooperatives.

A 10-point program of aggressive support for militant, democratic, progressive unionism and disciplined Socialist work to secure and maintain it.

Keep U. S. Out of War
The convention heartily endorsed the Keep America Out of War Committee as a step towards building wide united front action on a minimum program of opposition towards war and the war plans of the government.

Growing interest among the masses of America for independent political action along class lines was keenly felt in the convention. A Labor Party committee deliberated diligently to explore the ramifications of this development.

Unquestionably a great many of the members of both the AFL and CIO will balk at it; also many of the officials, big and little.

At the time when the joint committee was trying to work out a plan of settlement of the differences, the rank and file showed itself very much concerned that unity in the organization should be accomplished. It could have been done. Each side naturally blames the other for the failure. Human nature has not reached the point where, in a matter like this, each side insists that it itself is to blame. That kind of thing is found only on tennis courts and on dance floors where the gentleman apologizes when he steps on the lady's toes.

The rank and file and many of the officers still want unity. To get it they will have to be very busy making their influence felt between now and the time of the proposed convention. Otherwise the split will tell. Then there will be two permanent labor organizations fighting one another, to the detriment of all.

—Milwaukee Leader.

Your English

Decrease over—A senseless expression. To "decrease" is to become or to make less. Therefore it is ridiculous to say, "The profits showed a decrease over last year." Use "decrease from."

Declare, Announce, Proclaim, Promulgate—To "declare" is to make known explicitly and plainly, especially in a formal and public manner. To "announce" is to declare by anticipation or to make known publicly especially for the first time. To "proclaim" is to announce with the widest publicity. To "promulgate" is to proclaim or make known more widely (often in an official way) that which already is known to some persons.

Differ with, Differ from—"Differ with" expresses disagreement of opinion; "differ from" expresses dissimilarity between persons or things.

Distinctly, Distinctively—"Distinctly" means plainly; "distinctively" means in a way to distinguish one thing from others.

That's Certain
If we chase the facts far enough we are sure to discover the truth.
Edward A. Filene.

"Woe unto you who build your palaces with the sweat of others! Each stone, each brick of which it is built, is a sin!" —Book of Enoch.

Much of the wisdom of one age is the folly of the next.—Simmons.

Do little things now; so shall big things come to thee by and by asking to be done.—Persian proverb.

Let us watch well our beginnings, and results will manage themselves.—Clark.

"The trouble," said the man in the padded cell, addressing the outside-at-large, "is you ain't in here."

A people's boycott of Japanese goods.

Immediate lifting of the embargo now directed against the democratically elected loyalist Government in Spain.

Opposition to huge arms and navy bill and to the May bill for industrial mobilization.

A constitutional amendment for a referendum before war can be declared.

International co-operation to lessen economic friction.

Should war threaten, then agitation among workers for whatever pressure they can bring including the general strike to prevent outbreak of war.

Refusal of support to all wars conducted by capitalist governments.

Concentration points for carrying on party campaigns and recruiting were set by the convention in the following fields: anti-war elements, auto workers, sharecroppers and tenant farmers, the Workers Defense League, unemployed organizations, concentration in localities on the most important industries contained therein and cooperatives.

A 10-point program of aggressive support for militant, democratic, progressive unionism and disciplined Socialist work to secure and maintain it.

Keep U. S. Out of War
The convention heartily endorsed the Keep America Out of War Committee as a step towards building wide united front action on a minimum program of opposition towards war and the war plans of the government.

Growing interest among the masses of America for independent political action along class lines was keenly felt in the convention. A Labor Party committee deliberated diligently to explore the ramifications of this development.

Unquestionably a great many of the members of both the AFL and CIO will balk at it; also many of the officials, big and little.

At the time when the joint committee was trying to work out a plan of settlement of the differences, the rank and file showed itself very much concerned that unity in the organization should be accomplished. It could have been done. Each side naturally blames the other for the failure. Human nature has not reached the point where, in a matter like this, each side insists that it itself is to blame. That kind of thing is found only on tennis courts and on dance floors where the gentleman apologizes when he steps on the lady's toes.

The rank and file and many of the officers still want unity. To get it they will have to be very busy making their influence felt between now and the time of the proposed convention. Otherwise the split will tell. Then there will be two permanent labor organizations fighting one another, to the detriment of all.

—Milwaukee Leader.

Decrease over—A senseless expression. To "decrease" is to become or to make less. Therefore it is ridiculous to say, "The profits showed a decrease over last year." Use "decrease from."

Declare, Announce, Proclaim, Promulgate—To "declare" is to make known explicitly and plainly, especially in a formal and public manner. To "announce" is to declare by anticipation or to make known publicly especially for the first time. To "proclaim" is to announce with the widest publicity. To "promulgate" is to proclaim or make known more widely (often in an official way) that which already is known to some persons.

Differ with, Differ from—"Differ with" expresses disagreement of opinion; "differ from" expresses dissimilarity between persons or things.

Distinctly, Distinctively—"Distinctly" means plainly; "distinctively" means in a way to distinguish one thing from others.

That's Certain
If we chase the facts far enough we are sure to discover the truth.
Edward A. Filene.

"Woe unto you who build your palaces with the sweat of others! Each stone, each brick of which it is built, is a sin!" —Book of Enoch.

Much of the wisdom of one age is the folly of the next.—Simmons.

Do little things now; so shall big things come to thee by and by asking to be done.—Persian proverb.

Let us watch well our beginnings, and results will manage themselves.—Clark.

"The trouble," said the man in the padded cell, addressing the outside-at-large, "is you ain't in here."

—Milwaukee Leader.

Decrease over—A senseless expression. To "decrease" is to become or to make less. Therefore it is ridiculous to say, "The profits showed a decrease over last year." Use "decrease from."

Declare, Announce, Proclaim, Promulgate—To "declare" is to make known explicitly and plainly, especially in a formal and public manner. To "announce" is to declare by anticipation or to make known publicly especially for the first time. To "proclaim" is to announce with the widest publicity. To "promulgate" is to proclaim or make known more widely (often in an official way) that which already is known to some persons.

Differ with, Differ from—"Differ with" expresses disagreement of opinion; "differ from" expresses dissimilarity between persons or things.

Distinctly, Distinctively—"Distinctly" means plainly; "distinctively" means in a way to distinguish one thing from others.

That's Certain
If we chase the facts far enough we are sure to discover the truth.
Edward A. Filene.

"Woe unto you who build your palaces with the sweat of others! Each stone, each brick of which it is built, is a sin!" —Book of Enoch.

Much of the wisdom of one age is the folly of the next.—Simmons.

Do little things now; so shall big things come to thee by and by asking to be done.—Persian proverb.

Let us watch well our beginnings, and results will manage themselves.—Clark.

"The trouble," said the man in the padded cell, addressing the outside-at-large, "is you ain't in here."

—Milwaukee Leader.

